

**JAARVERSLAG 2018
VERENIGING NATUUR EN MILIEU,
IVN afdeling Wijk bij Duurstede**

	pagina
Flora	7
Groenberaad	14
Heemtuin	22
Landschapsbeheer	25
Natuureducatie	28
Opgeruimd Wijk	30
Vogels	32

Voorwoord

Beste leden,

Natuur, biodiversiteit, landschap, milieu, ecologie, duurzaamheid, klimaat-neutraal, energie-transitie, gasloos, windmolens, zonneweides: allemaal woorden die we dit jaar weer vaker voorbij hoorden komen dan in het jaar ervoor. Het begint er zowaar op te lijken dat het voor steeds meer mensen duidelijk wordt dat er iets moet veranderen. Vaak weten we nog niet precies wat en hoe, maar ik merk een voorzichtige verandering van windrichting. Ondanks een wat eenzijdig klimaatakkoord en een matig deltaplan biodiversiteitsherstel toch een wending ten goede.

De belangrijkste aanjager hiervoor lijkt het klimaatprobleem, wat vaak 1-1 gelijkgeschakeld wordt met het terugdringen van de CO₂ uitstoot. Die opgave is enorm. De Utrechtse Natuur en Milieufederatie heeft uitgerekend dat als we in 2023 16% van onze totale energie duurzaam willen opwekken, daar in de gemeente Wijk bij Duurstede ongeveer 7 windmolens van 3 MW elk plus 28 ha zonnenvelden voor nodig zijn of, als we dat niet willen, 3 windmolens plus 57 ha zonnenvelden. Ter illustratie, 57 ha komt overeen met de oppervlakte van de binnenstad, het kasteelpark en de hele wijk de Engk bij elkaar opgeteld. En dan zitten we nog maar op 16% duurzame opwekking! Wij als VNMW willen hier graag over meedenken, want naast een natuurvereniging zijn en blijven we natuurlijk ook nog steeds een milieuvereniging.

Misschien is die veranderende windrichting ook een reden dat we weer groeien in leden en donateurs. Een aantal jaren geleden zaten we stabiel rond de 130, eind 2018 was het ledental opgelopen tot boven de 160. Ik denk dat het soort dingen die we doen en het feit dat we, waar mogelijk, de publiciteit zoeken daar redenen voor zijn. Het begint voorzichtig te leven. We steken graag de handen uit de mouwen, maar vinden het ook belangrijk om te genieten van natuur en landschap in een gezelschap van gelijkgestemden. Dat werd ook duidelijk op ons eerste jaarfeest, een evenement dat we uiteraard in 2019 gaan herhalen. Met aansprekende activiteiten zoals lezingen in Calypso en het voortdurende succes van de moestuincursus moeten we nog verder door kunnen groeien in ledental.

Het werk van de vereniging wordt uiteraard gedaan in de 7 werkgroepen, in dit verslag is daar alles over te lezen. Ik ga in dit voorwoord geen voorbeelden noemen, alles wat we hebben gedaan is even belangrijk en even waardevol. Het bestuur heeft zich op de achtergrond met minder spannende zaken als statuten, een eerlijke contributie, de ANBI-status, de financiële verslaglegging, de AVG en de verzekeringen bezig gehouden. Ook bezoeken we waar mogelijk de regionale vergaderingen van het IVN. Het komende jaar zullen we aandacht gaan besteden aan een gedragscode en het instellen van een vertrouwenscommissie of vertrouwenspersoon, ook wat dat betreft sluiten we aan bij wat er speelt in het land. Daarnaast blijven we zoeken naar mogelijkheden om onze ambities op het gebied van natuureducatie in te vullen en uit te breiden.

Als ik iets zou moeten noemen wat ik in 2019 graag zou zien gebeuren dan is het dat een paar mensen zich aanmelden om te helpen de groeiende vereniging op koers te houden. Een paar nieuwe gezichten in het bestuur en in sommige werkgroepen zou zeer welkom zijn. Ik ga ervan uit dat belangstellenden ons weten te vinden. Op naar een mooi, groen en net iets duurzamer 2019.

Henny Olthof
voorzitter a.i.

Financieel jaarverslag --- Anke Matthijs-Rijsenbilt

	Financieel jaarverslag 2018	Werkelijk		Begroot	
		Baten	Lasten	Baten	Lasten
1000	Bestuur en organisatie				
1100	Vergaderkosten	€ 12,50	€ 105,54		€ 200,00
1200	Bankkosten en rente	€ 12,25	€ 120,33	€ 75,00	€ 150,00
1300	Internet		€ 24,00		€ 50,00
1400	Print- en andere bureaunkosten		€ 105,10		€ 100,00
1500	Bedankjes en attenties	€ 238,65	€ 336,40		€ 50,00
2000	Contributies, donaties, subsidies, afdrachten				
2100	Contributies en donaties	€ 2.654,50		€ 2.500,00	
2200	Gemeentelijke waarderingssubsidie	€ 4.204,00		€ 4.200,00	
2300	Steuntje in de rug RABO	€ 100,00		€ 200,00	
2400	Afdracht IVN (incl. teruggaaf voor landelijk betalende leden)		€ 995,50		€ 1.000,00
3000	Onderkomen				
3100	Huur Walplantsoen		€ 761,70		€ 750,00
3200	Schoonmaak		€ 220,00		€ 250,00
4000	Lidmaatschappen				
4100	Lidmaatschap O-gen		€ 50,00		€ 50,00
5000	Verzekeringen				
5300	Brand en overig	€ 30,99	€ 30,99		€ 450,00
6000	Promotie				
6100	Deelname aan evenementen		€ 31,50		€ 50,00
6200	Promotiemateriaal en middelen		€ 137,48		€ 200,00
6300	VNMW winkel (inkoop/verkoop)	€ 97,50	€ 56,23	€ 100,00	
6400	Onderhoud website		€ 95,59		€ 100,00
7000	Werkgroepen				
7100	Educatie	€ 193,40	€ 25,00	€ 100,00	€ 100,00
7200	Flora		€ -		€ 100,00
7300	Groenberaad	€ 6.400,00	€ 1.098,08		€ 250,00
7400	Heemtuin		€ 203,41		€ 500,00
7500	Landschapsbeheer	€ 675,00	€ 1.026,75	€ 500,00	€ 2.000,00
7600	Opgeruimd Wijk	€ 900,00	€ 900,00		€ 100,00
7700	Vogels		€ 30,00		€ 100,00
8000	Algemeen				
8100	Activiteiten	€ 233,75	€ 308,16	€ 200,00	€ 200,00
8200	Reservering voor aanschaf middelen				€ 1.000,00
8300	Overig		€ 26,25		€ 50,00
8400	Jaarfeest		€ 497,23		€ 500,00
	<i>Subtotaal</i>	€ 15.752,54	€ 7.185,24	€ 7.875,00	€ 8.300,00
	<i>Verschil (inkomsten/uitgaven)</i>		€ 8.567,30		
	Afschrijvingen				
	Afschrijving materialen /inventaris		€ 440,89		
	Saldo (positief/negatief)		€ 8.126,41		€ -425,00
		€ 15.752,54	€ 15.752,54	€ 7.875,00	€ 7.875,00

	Balans per 31-12-2018	Debet	Credit
	Inventaris	€ 1.466,53	
	Bank - betaalrekening	€ 14.280,85	
	Bank - spaarrekening	€ 13.060,20	
	Bloemenweide		€ 1.679,99
	Nieuw klompenpad		€ 4.000,00
	Heemtuin (incl. don. Jannie Boom)		€ 625,00
	Overig (bordjes jubileumbomen)		€ 510,00
	<i>Eigen vermogen</i>		€ 21.992,59
		€ 28.807,58	€ 28.807,58

Toelichting financieel jaarverslag 2018 Ver. Natuur en Milieu IVN afd. Wijk bij D. (VNMW)

INLEIDING

Op de ALV van 18-10-2018 is een voorstel voor een andere vorm voor de balans besproken en goedgekeurd. In dit financiële jaarverslag zijn de afschrijvingen opgenomen bij de lasten (uitgaven) en staan op de balans aan de debet zijde de waarde van de inventaris en de banksaldi per 31-12 en aan de creditzijde alleen het gereserveerde geld en het eigen vermogen.

Zoals gebruikelijk is er in dit verslag een vergelijk van de werkelijke baten (inkomsten) en lasten (uitgaven) van 2018 met wat geraamd is in de begroting van dat jaar. Het jaar is afgesloten met een groot positief saldo van € 8126 terwijl in de begroting van 2018 een negatief saldo was voorzien van € 450. Op veel posten zijn minder uitgaven en meer inkomsten geboekt dan begroot, maar ook zijn toegekende subsidies voor projecten geheel of gedeeltelijk niet aangesproken en is een rekening voor infoborden pas in januari 2019 verstuurd en betaald. Zonder deze 'gelabelde gelden' zou het saldo uitkomen op € 1311 en als de afschrijving van de inventaris niet meegerekend wordt (wat nog niet op de begroting 2018 stond) dan komt het saldo uit op € 1752. Per rubriek wordt hierna nog het e.e.a. toegelicht.

Leeswijzer: De nummering van de rubrieken loopt van 1000 t/m 8000 en corresponderen in de onderstaande toelichting met de nummers 1 t/m 8.

1. BESTUUR EN ORGANISATIE

In januari 2018 heeft de spaarrekening rente opgeleverd over het jaar 2017. Dit was bij dalende rente weer minder dan het jaar daarvoor. De uitgaven op de posten 'vergaderkosten' en 'internet' vielen lager uit dan begroot o.a. doordat er geen externe sprekers waren op de ALV's in maart en oktober, en de uitgaven bij 'internet' alleen om de digitale opslag in de cloud van OneDrive. Voor de post 'bedankjes en attenties' waren er weer meer uitgaven, omdat een bestuurslid afscheid nam.

2. CONTRIBUTIES, DONATIES EN AFDRACHTEN

Stand van zaken leden aantallen: De groei van het aantal nieuwe leden was hoger dan in andere jaren. Er hebben zich in de loop van het jaar 16 leden gemeld, waarvan 4 landelijk betalende leden (betaling direct aan het IVN) en 3 gastleden van IVN Heuvelrug/Kromme rij. Daar tegenover staat dat 6 leden in 2017 hadden opgezegd voor 2018.

Van 147 leden hebben we contributie ontvangen en voor 109 leden hebben we afdracht betaald aan het IVN. Voor 4 landelijk betalende leden hebben we conform de afspraken de helft van hun contributie weer terugontvangen van het IVN. Van 1 donateur en een aantal leden hebben we een extra donatie ontvangen, waarvoor onze hartelijke dank. Alles met al waren er meer inkomsten dan begroot.

Naast de waarderingssubsidie van de gemeente Wijk bij Duurstede heeft de Rabobank ook weer het jaarlijkse 'steuntje in de rug' aan ons gedoneerd. Onze vereniging is de Rabo zeer erkentelijk voor.

3. ONDERKOMEN

In deze rubriek de kosten m.b.t. de verenigingsruimte aan het walplantsoen. De uitgaven waren wat hoger vanwege een huurverhoging per 1 april van 2,1%.

4. ABONNEMENTEN EN LIDMAATSCHAPPEN

Het lidmaatschap van de gebiedscoöperatie O-gen is gecontinueerd.

5. VERZEKERINGEN:

De brand-, aansprakelijkheids- en collectieve ongevallenverzekering zijn in 2018 opgezegd. De vrijwilligersverzekeringen van de gemeente Wijk bij Duurstede en die van het IVN blijken voldoende dekking te geven. Omdat we de brandverzekering al hadden betaald in januari hebben we daar bij opzegging nog teruggekregen. Kortom, de begrote € 450 is niet verbruikt.

6. PROMOTIE

T.b.v. de promotie van de vereniging op evenementen is er geïnvesteerd in advertenties op facebook voor het onder de aandacht brengen van VNMW activiteiten en in materialen om de kraam van de VNMW aantrekkelijker te maken voor het publiek (post 'promotiemateriaal en middelen').

Om dezelfde redenen hebben we de verkoop in de kraam van boeken en IVN artikelen gecontinueerd (post 'VNMW winkel'). De verkoop had een omzet van € 98 en heeft een netto winst opgeleverd van € 26. De afdracht van 70% van de omzet naar IVN afdeling Vecht en plessengebied was nog niet voorzien in de begroting van 2018. De kosten voor het onderhoud van de website zijn hetzelfde gebleven als in 2017.

7. WERKGROEPEN

- **Educatie:** De moestuincursus was wederom een succes en heeft netto € 168 opgeleverd door de bijdrage van het IVN en het cursusgeld van de deelnemers.
- **Flora:** Geen inkomsten en uitgaven
- **Groenberaad:** Hier staan zowel bij de baten als de lasten hoge bedragen, waarvan die van de baten heel hoog zijn. Het gaat hierbij om subsidies van het LEU en de gemeente Wijk (totaal € 2400) voor het onderhoud van de bloemenweide in 2018 en 2019 en een subsidie van de HDSR (€ 4000) voor een nog te realiseren klompenpad in 2019. Aan de lastenkant zijn uitgaven gedaan voor de bloemenweide (€ 720) en voor het reguliere deel de debatavond t.b.v. de gemeenteraadsverkiezingen, het afscheid van een werkgroep lid en overig (totaal € 378). Dit laatste is meer dan begroot, vanwege de debatavond.
- **Heemtuin:** Er waren kosten voor de aanschaf van zaden, planten, bestrijding buxus mot en de catering voor de snoeiers van de knotploeg. Voor het realiseren van een informatie bord was meer budget aangevraagd, maar dat bleek ondanks gereserveerd geld van een donatie niet voldoende. De extra kosten konden gedekt worden door het positieve saldo van 2018. Omdat de afrekening pas in januari kwam is het bedrag als 'gelabeld geld' op de balans te vinden.
- **Landschapsbeheer:** Bij deze werkgroep zijn dit jaar nog minder kosten gemaakt dan in het vorige jaar. Voor de stalling van de kar hoeft geen huur meer betaald te worden en buiten de kosten voor onderhoud gereedschap, de catering tijdens het knotten, en een ongelukje van de aanhangwagen zijn er geen grote aankopen geweest. Wel hebben 3 leden van de groep een EHBO cursus gevolgd. Aangezien het totaal van de donaties van particulieren bij wie werkzaamheden hebben verricht ook boven verwachting was, is het verschil met de begroting ruim € 1100.
- **Opgeruimd wijk:** De kosten voor de activiteiten worden gefinancierd door de gemeente en lopen vanaf 2018 via de rekening van de vereniging. De financiering van de gemeente dekt volledig de kosten voor administratie en de catering voor de vrijwilligers tijdens de opruimochtenden.
- **Vogels:** Er zijn alleen maar kosten gedeclareerd voor het ringen van jonge ooievaars.

8. ALGEMEEN

- In de post 'activiteiten' de uitgaven en inkomsten van de lezing over de kansen van riviernatuur, de activiteiten op de kinderboerderij en de catering voor de informatiebijeenkomst over de paddentrek. De lezing is met een verlies afgesloten van € 80 en de kinderactiviteiten kwamen op een winst van € 21.
- Onder de post 'overig' waren alleen uitgaven voor het bijmaken van sleutels en aangetekende brieven naar de Raad van State t.b.v. van het procederen tegen de uitbreiding het strand voor het uitlaten van honden in de Gravenbol.
- De post 'reservering voor aanschaf middelen' is voor onvoorziene uitgaven. Aan het einde van 2018 zijn infobordjes geplaatst t.w.v. € 510. Deze uitgaaf was niet begroot voor 2018. Omdat

de rekening uiteindelijk pas in januari 2019 is betaald is het bedrag als 'gelabeld geld' terug te vinden op de balans.

- In 2018 is er voor het eerst een jaarfeest gehouden voor alle leden van de vereniging. Het was ondanks het weer een groot succes. De kosten zijn binnen het toegekende budget gebleven.

BALANS EN VERMOGEN

Zoals eerder aangegeven in de inleiding staan de saldi van de bank en de waarde van de inventaris (denk aan een Wi-Fi versterker, beamer, bat detector, motorzaag, bosmaaiers, etc.) d.d. 31-12-2018 aan de debet zijde van de balans en het 'gelabelde geld' voor 2019 aan de creditzijde. De afschrijvingen staan niet meer in de balans, maar bij de lasten.

Er blijft dan nog een eigen vermogen over van € 21993.

Werkgroep Flora --- door Linda Horst

In dit droge warme jaar zijn de activiteiten beperkt geweest. We hebben drie excursies gemaakt en de werkgroep is verder gegaan met het inventariseren van de waardevolle bermen in de gemeente wijk bij Duurstede, zowel langs de kernen als in het buitengebied. De bermen van Kortland, Romeinenbaan, De Geerweg, Lekdijk west, de Langbroekerdijk west, Haventerrein en de Nevengeul zijn bezocht.

Locatie Geerweg

Geerweg

De Geer is zeer goed in kaart gebracht, al meerdere jaren. De soorten bloemen zijn er talrijk, de meest waardevolle te vinden langs het water van de Geer. Diverse orchissen, echte koekoeksbloem, kamgras en veel heelblaadjes. Daar wordt tot enkele meters van de kant sporadisch gemaaid. We hebben de gemeente gevraagd ook de rest van deze brede bermen ecologisch te beheren.

Op een drietal locaties is geïnventariseerd:

Geerweg 1 (gedeelte tot Tacitus): dicht bij de Lynden van Sandenburgweg. Soortenarm, hoewel de vegetatie er opvallend "vrolijk" uitziet met vooral gele bloemen.

In augustus: Een onderlaag van lage bruine, verdroogde planten die bestond uit een dominantie van (uitgebleide) Rode klaver. Bovendien, als bovenlaag, een zee van gele bloemen. (Pastinaak, Gewone rolklaver)

Geerweg 2. (gedeelte tot informatiebord t.h.v. Romulus) Zowel oever als droge (weiland) vegetatie, ogenschijnlijk divers. Schijn bedriegt: in voorjaar en zomer is het aantal soorten gering, ook het aantal soorten NWK>3 is gering. Slechts op 28 juni is de verscheidenheid aan soorten wat groter.

Het aantal soorten met een NWK-waarde >3 laat ook een piekje zien.

Opvallend is dat Kleverige ogentroost niet is aangetroffen. Aan de oever hebben zich ondertussen veel Orchideeën van het Rietorchis-complex gevestigd. Een verheugende ontwikkeling. Dé topper van het jaar is ook in dit opnamevlak gevonden: meerdere individuen van de Moeras Wespenorchis!! (Ik heb 6 individuen geteld). Kamgras en Kluwenklokje zijn ook aangetroffen. Als gevolg van de uitzonderlijke omstandigheden gedurende de zomer had de vegetatie ook hier veel te lijden. De oever, die minder te lijden heeft van de droogte en de hoge temperatuur, groeide uitbundig.

Figuur 1 gevlekte of brede orchis

Geerweg 3 (gedeelte achter de Romeinse verdedigingswal)

In de oeverzone staan veel Orchideeën van het Rietorchis-complex. Deze groep van Orchideeën is moeilijk op naam te brengen. Is het gevlekte Orchis? Rietorchis? Vleeskleurige Orchis met een kleur afwijking? Een feit is dat het een bijzonder fenomeen is dat er zoveel van deze plantensoort(en) op een kluitje staan. Ook Moeraswederik is de moeite van het melden waard.

Voor de terreinen langs de Geerweg en het water geldt het volgende:

Het droge deel , tussen Geerweg en voetpad is het visuele aspect het interessante, zeker voor de bewoners van de wijk “De Geer”. Het is een lust voor het oog in zo’n relatief brede zone zo veel kleur te zien. De uitbundig bloeiende rolklaver is ook voor insecten een feest. Deze zone vormt een prachtige overgang van de stedelijke naar het landelijke gebied.

De oeverzone is aldaar relatief het meest divers. Een overgang van het droge naar het natte. In deze zone vindt men relatief de meeste (bijzondere) soorten.

Bijzondere aandacht is nodig voor het oprukkende riet, een moeilijk te bestrijden plantensoort. Op een aantal plekken dringt Riet al ver door in de droge zone. De andere helofyten (Egelskop, Lisdodde, Liesgras) zijn veel sterker gebonden aan een vochtige bodem, die zullen niet opdringen in de droge zone. Dominantie van Harig Wilgenroosje.

Aan de oeverzone kan worden doorgegaan met het beheer zoals het nu is. De oeverzone moet met voorzichtigheid worden behandeld d.w.z. slechts één keer maaien in de late zomer.

Figuur 2 riet- of gevlekte orchissen en witbol

Figuur 3 heelblaadje en kattenstaart

Romeinenbaan

De Romeinenbaan is twee maal door alle floraleden geïntervieweerd. Het deel vanaf rotonde bij fruithuisje tot busstation is zeer bloemrijk: ringelwikke, veldlathyrus, pastinaak, sint janskruid, rolklavers, het zoemt er van de bijen. Er staan maar liefst 17 soorten met een hoge natuurwaarde, waarvan vijf soorten met een zeer hoge waarde: aardaker, agrimonie, kleine ratelaar, klavervreter en kantig hertshooi. Enige verstoring kwam door de maaizuigcombinatie van Florijn. Er waren al meerdere voorstellen gedaan om hier een ander maaregiem te hanteren. Na het vinden van de klavervreter (orobanche minor), een beschermde soort, hadden we goede reden om via de gemeente te vragen deze soort te beschermen. Het werd afgezet met paaltjes en kleurrijke stroken. Uiteindelijk zijn er meerdere stroken in de tweede maaibeurt niet gemaaid en staan dus de winter over.

Figuur 4 Boven aardaker . Onder de afzetting

Figuur 5 klavervreter

Lekdijk

Het mooiste stukje Lekdijk ligt tegenover het gat van Wijk, een oud wiel. De HDSR ziet dit ook als voorbeeld van een dijkvegetatie die zeer bloemrijk en oorspronkelijk is. Een glanshaverhooiland, met alle kenmerkende soorten die hieronder worden genoemd. Tot op heden hebben we daar naast algemener soorten 21 bijzondere en kenmerkende soorten aangetroffen, waarvan acht op een beschermstatus kunnen rekenen.

Het beheertype Glanshaverhooiland omvat doorgaans hoog opgaande grassen en kruiden gedomineerde graslanden, en bevat de volgende soorten van de glanshaver-associatie: hoge abundantie van glanshaver, eventueel met andere grassen zoals goudhaver, kropaar, timotheegras, grote vossenstaart, zachte haver én tenminste twee andere kenmerkende soorten: margriet, gele morgenster, knolboterbloem, knoopkruid, karwijvarkenskervel, wilde peen, hopklaver, gewone rolklaver, geel walstro of aardaker.

Glanshaverhooiland op dijken worden tot het beheertype bloemdijk gerekend. De dijk wordt jaarlijks gemaaid en het maaisel afgevoerd.

Natte hooilanden: kievitsbloem-, weidekervel- of grote pimpernelhooiland worden tot vochtig hooiland gerekend.

Figuur 6 gele morgenster

Figuur 7 grote pimpinella

Figuur 8 winterdijk Lekdijk west

Hans heeft op de Langbroekerdijk west in een vroege en een late telling maar liefst 96 soorten planten gezien, waarvan 20 met een hogere natuurwaarde. Er staat op een plek nog aardaker en hij vond krabbescheer in de sloot. Dit is niet overal zo langs deze dijk. Het rijkste deel valt onmiddellijk op, hoewel hier ook met de maaizuigcombinatie gemaaid is, maar de gespaarde stukken bevinden zich om de bomen en op het schuine talud naar de wetering. Langs het asfalt is uiteraard een dichtgereden kale strook. Wij zoeken de verklaring voor deze rijke berm in de grondsoorten (zanderig) en de diverse gradiënten, slootkant met schone wetering.

De Nevengeul.

Klaas heeft van de Nevengeul een kort verslag gemaakt

In 2016 en het jaar daarna werd de vegetatie gedomineerd door Ridderzuring. Dit zal te maken hebben gehad met de verstoring van de bodem door de aanleg van die Nevengeul.

Gelukkig kon er later wel gemaaid worden en het resultaat was dat deze plantensoort in 2018 bijna geheel was verdwenen!

De samenstelling van de vegetatie in 2018 bestaat voor het grootste gedeelte uit voedsel minnende soorten. Desondanks vallen een aantal soorten op, soorten die gevoeliger zijn voor voedselrijkdom van de bodem:

Orchideeën uit het Rietorchis-complex, Muizenoor, Kantig hertshooi, Knoopkruid, in het doorgaans heldere water groeit en bloeit sinds de aanleg van de geul Beekpunge.

Een opmerking over het voorkomen van Orchideeën: Aan de Noordkant van de geul, aan de oever van de Kromme Rijn, bloeiden een aantal exemplaren, maar ook in het talud van de (zandige) oever van het kleine plasje.

Beheers advies: maairegiem voorlopig niet veranderen. Lokale oeverafzetting voorlopig niet verwijderen.

Excursies

Als gezamenlijke excursie hebben we enkele interessante natuurgebieden verkend: De Gelderse Poort, Vikinghof en het Lange Broek.

Het terrein van Vikinghof is wederom gekeken naar de flora vooral op de oude oorspronkelijke rivierbedding waar een soort stenige woestijn de soorten bepaalt. Alwaar de plas begint ziet het er wel heel anders uit: de groep Rietorchissen had zich nu uitgebreid naar wel honderd.

Komende lente gaan we samen met de beheerder van het Utrechts Landschap de ervaringen en observaties uitwisselen.

Millingerwaard

De excursie naar de Millingerwaard was enorm geslaagd. In de Gelderse poort stapten we na koffie en nieuwe kaart info bij de Waard van Kekerdome dapper de regen in, maar kregen uiteindelijk ook de zon. Welgeteld 110 soorten hebben we op naam kunnen brengen. Dit buitendijks natuurgebied biedt door 20 jaar processen van erosie, sedimentatie en natuurlijke begrazing een scala van landschappen, zodat we van natte grazige vlakten, dan weer ruigtes en bos, door zandige rivierduinen richting de rivieroever een grote verscheidenheid aan begroeiing zagen. Nu de Waal vast ligt tussen kribben, verzwelgt zij geen land meer en blijft het zand liggen dat ze op de oever achterlaat. Zo is een hoge, zandige oeverwal ontstaan. De wind blaast het zand vanaf het brede strand op tot een duin van bijna 10 meter, inmiddels het hoogste rivierduin in Nederland! Al in de eerste jaren van natuurontwikkeling keerden bijna alle stroomdalplanten terug. Nu groeien alleen al op de zandige oeverwal honderden soorten planten. Deze verwachting is geheel uitgekomen.

De terugkeer van natuurlijke processen zoals erosie, sedimentatie en natuurlijke begrazing schudt de natuur wakker. De uiterwaarden, voorheen bestaand uit boerenweilanden en akkers, zijn omgetoverd tot bloemrijke graslanden, moerassen, ruigtes, struwelen en bossen waar grote kuddes runderen en paarden doorheen trekken. Het natuurherstel gaat hier razendsnel, dat blijkt telkens weer als dieren en planten spontaan terugkeren. Natuurontwikkeling gaat er hand in hand met economische en maatschappelijke ontwikkelingen, zoals grondwinning en hoogwaterbescherming.

Figuur 9 cipreswolfsmelk, *euphorbia cyparissias*, fries: Sipresduveldrek

GROEIPLAATSEN. In Gelderland, Overijssel en het Sticht van Utrecht op sommige zanderige plaatsen, in overvloed; omtrent *Salk* bij *Kampen*; bij *Zutphen*, *Nijmegen* en *Sevenaar*; in den *Bommelervwaard*; in het *Spoel* bij *Kuilenburg*. Eens vond ik dezelve ook te *Heemstede* bij *Haarlem*, alsmede in het *Westland* op de *Polderhaak*, op eenigen afstand van de *Maas*.

HUISHOUDELIJK GEBRUIK. Volgens *MATTUSCHKA* wordt de plant door de geiten gegeten, niettegenstaande dat dezelve een zeer scherp, op de huid ontsteking veroorzakend, melkachtig vocht bevat; waarvan het inwendig gebruik zelfs dodelijke gevolgen kan hebben.

Naar genomen proeven werkt eene gift van 24 greinen van het buitenste van den wortel, nagenoeg op eenerlei wijze als poeder van den *Braakwortel* in die hoeveelheid. Anderen echter beweren dat zelfs eene geringe hoeveelheid van denzelfden in de keel, in den slokdarm en in de maag; een zeer onaangenaam brandend gevoel, en daarop hevige braken veroorzaakt. *POIRET*, *ICH.* 1. 19 2.

Figuur 10 *Flora Batava*, Jan Kops en Johannes Everhardus van der Trappen (1846)

Overleg met de Gemeente Wijk bij Duurstede

De werkgroep is regelmatig in contact met gemeentelijke ambtenaren. We delen informatie, overleggen over beleid en beheer. We proberen sommige rijkere bermen en terreinen te behouden voor achteruitgang en waar mogelijk ecologisch te beheren. Dit beheer vereist een aangepast beheer, niet per se om een enkele soort te sparen, maar om diversiteit te behouden voor flora en insecten, ook bodemleven. Een bijensoort of zweefvlieg wil in het najaar ergens nectar halen en de eitjes van vlinders moeten ook overleven. De aanpassingen van beheer kosten veel doorzettingsvermogen van ons en de ambtenaar.

Groenstructuurplan

De gemeente, i.c. Coosje Bakker, heeft een meerjarenplan opgesteld en vastgesteld voor het groen in de gemeente: het Groenstructuurplan, te vinden op de site van de gemeente.

In de ambities voor het behoud en versterken van flora en fauna lezen we dat in brede bermen het maaibeheer verfijnd zal worden en waar mogelijk een ecologisch groenbeheer. Het plan wil waar dat mogelijk is op een andere wijze maaien en afvoeren ipv afzuigen. Ook wil de gemeente bermen vriendelijk inrichten voor wilde bijen, zoals de ingezaaide agrarische akkerranden (Gooyerdijk). Er is ingezaaid op glasvezel geulen in het buitengebied.

Wij hebben daarin onze bijdrage geleverd, niet alleen de flora groep maar ook het Groenberaad. Dat is goed gewaardeerd en het plan ziet er echt hoopvol uit.

De gemeentelijke bermen zijn, naast enkele foto's, als volgt in beeld gebracht. Geel en blauw is meest waardevol. Rood stelt dus minder voor als het lijkt.

Werkgroep Groenberaad --- door Henny Olthof

Meer aandacht voor natuur, landschap en natuur

Opkomen voor het belang van groen, landschap en natuur. Dat is wat het Groenberaad wil doen samen met overheden en andere organisaties die hierin een rol spelen.

We zijn tevreden over de politieke debatavond in het voorjaar. Alle partijen deden mee, het Muziektheater in de Rijnstraat zat bomvol en er werd goed gediscussieerd. De samenwerking met de gemeente bij het bomenplan Amerongerwetering en het Groenstructuurplan was goed en plezierig, we voelden ons een volwaardige gesprekspartner; voor deze projecten nemen wij dan ook medeverantwoordelijkheid voor het eindresultaat. Ook zijn we tevreden over de afronding van ons veldonderzoek naar projecten van zandwinning en slibberging, ons rapport over de Bosscherwaarden werd in juli overhandigd aan het college en de gemeenteraad en daar goed ontvangen.

Op steeds meer gebieden laten we ons horen, in totaal hebben we 6 officiële brieven, zienswijzen en bezwaarschriften geschreven. Dat heeft succes, vrijwel altijd volgt een mogelijkheid om in gesprek te komen en zaken toe te lichten. In een aantal gevallen werden plannen aangepast en soms zelfs in zijn geheel heroverwogen.

Twee keer hadden we regulier en formeel overleg met de gemeente, op 28 maart en 12 november. Daarbij schuiven de wethouder en de betrokken ambtenaren aan en bespreken we wat op dat moment belangrijk is. Van dat overleg wordt een verslag gemaakt en er staan actiepunten in, die we in een volgende vergadering nalopen.

We houden zorgen over de Omgevingsvisie en de Gravenbol. In dit laatste gebied boekten we een klein succes door het plaatsen van een hek om honden uit de natuur te weren, maar kwam de gemeente later in het jaar ook met een bestemmingsplan om meer bebouwing mogelijk te maken. Ook is nog niet bekend wie het beheer op zich gaat nemen en wat dan de plannen zullen zijn. Duidelijk is wel dat wij dit zeer nauwlettend zullen volgen, we willen geen Henschotermeer of Efteling in dit Natura 2000 en EHS gebied.

Organisatie

Het Groenberaad heeft in 2018 11 keer vergaderd op de gebruikelijke tweede woensdag van de maand. Eind 2018 hebben we de werkgroep kunnen uitbreiden met twee nieuwe leden, Maurits van Jaarsveld en Bonne van der Veen. De komende maanden zullen we kijken hoe we taken en projecten kunnen herschikken.

In het najaar hebben we uitgebreid gesproken met de coördinator van de Stuurgroep Kromme Rijnlandschap, Walter Jaaltink. Zaken die daarbij aan de orde kwamen waren de akkerranden, Omgevingsvisie, kleine landschapselementen, landschappelijke inpassingen en het agrarisch natuurbeheer.

Het Groenberaad bestaat uit Sonja Fris, Linda Horst, Maurits van Jaarsveld, Evert van Leeuwen, Henny Olthof, Bonne van der Veen en Frans Vera; geen van de leden is politiek actief.

Initiatieven, dossiers en projecten

Hieronder een opsomming van de projecten waarop het Groenberaad actief is geweest. De tijdsinspanning varieert enorm, van een enkel gesprek via tientallen tot ruim meer dan honderd manuren werk voor de grotere dossiers.

Amerongerwetering

Eind 2017 komen we met de gemeente tot overeenstemming dat aanplant van meer bomen nodig is om de vliegroutes van vleermuizen niet te verstoren. In het aangepaste plan dat in januari wordt gepresenteerd worden gelukkig fors meer bomen teruggeplant. Ook worden afspraken gemaakt met Staatsbosbeheer omdat op een aantal plekken bomen op hun grondgebied de vliegroutes markeren. Dan mogen die bomen uiteraard niet worden gekapt voor houtproductie.

Op 18 januari ontstaan er gaten in de route doordat bij een storm 4 bomen omwaaien, 15 andere moeten uit voorzorg worden gekapt. Opnieuw worden afspraken gemaakt met Staatsbosbeheer en er worden bomen vrijgezet zodat ze beter kunnen uitgroeien. Het stukje land op de kruising met de Landscheidingsweg blijft nog een lastig

punt, evenals het daar tegenovergelegen Slangenbosje. Al met al toch een goede opknappbeurt van deze mooie laan.

Bosscherwaarden (Bosscherwaarden BV)

We steken veel tijd in het ophalen van informatie bij een aantal projecten die al in uitvoering zijn of al zijn afgerond. Door met verschillende partijen te spreken halen we waardevolle informatie op en kunnen we een met feiten onderbouwd rapport schrijven met daarin aanbevelingen hoe het project van de Bosscherwaarden op een verantwoorde manier kan worden uitgevoerd. Dat rapport overhandigen we op 3 juli aan de gemeenteraad en het college. Het rapport wordt goed ontvangen en er worden stukjes geschreven in de plaatselijke pers.

Op verzoek van raadslid Bart van Asperdt (D66) onderzoeken we of het mogelijk is dat een delegatie van de raad en college zelf een project bezoekt. Het blijkt dat het project 'Over de Maas' hiervoor erg geschikt is, een programma voor een bezoek is er zelfs al inclusief een locatie en sprekers. We maken afspraken en geven de informatie door aan de raadsgriffier. We krijgen ook een uitnodiging van de Rekenkamercommissie en bespreken ook met hun onze conclusies. Duidelijk is dat zij wat dieper ingaan op bijvoorbeeld de financiële aspecten van het project en een wat andere risicoanalyse maken. Eind 2018 horen we dat het bedrijf Lunaworx, gevestigd in de loods naast de steenfabriek, aan de EO toestemming heeft gegeven om televisieopnames voor het programma Checkpoint te maken in en om de loods. Gezien het karakter van dat programma, Mythbusters en Brainiac-achtig, besluiten we onderzoek te doen wat er formeel wel en niet mag op deze locatie, ook hebben we contact met groeneigenaar Het Utrechts Landschap. Op papier lijkt alles goed dichtgetimmerd, zo mag er bijvoorbeeld geen vuurwerk worden afgestoken, maar brieven aan omwonenden maken duidelijk dat er toch sprake kan zijn overlast; dat stelt ons niet gerust. Tot op dit moment hebben we gelukkig nog niet gehoord dat er voorschriften zijn overtreden.

Het project zelf lijkt eindelijk weer wat vooruitgang te boeken. In een raadsmemo van 11 december is te lezen dat de MER voor het gedeelte Bosscherwaarden begin 2019 ter inzage zal worden gelegd en aangeboden aan de MER-commissie. De ODRU, Rijkswaterstaat en HDSR zijn al positief over dit project. Later wordt daar de MER voor het gedeelte Lunenburgerwaard (het verplaatsen recreatiefunctie van de Gravenbol) aan toegevoegd.

Caspeergauw – Molenspoor (Wellantcollege)

Midden april worden we benaderd door studenten van het Wellantcollege uit Houten of we willen meedenken over de mogelijkheid een stukje van de oever van de Kromme Rijn te verbeteren, er moet een nieuw inrichtings- en beheerplan komen. Uiteraard gaan we op deze uitnodiging in.

Op 18 april lopen we in het veld met drie studenten die allemaal een stukje van het plan moeten invullen. Voor de hand ligt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, knotbomen gefaseerd knotten, visplekken verbeteren, hier en daar een kleine vlonder, dichtgooien te diepe paddenpoel en een strook grasland 1-2 keer per jaar maaien. Ook kan het handig zijn om af te stemmen met de Nederlandse Wandersport Bond over het onderhoud van het jaagpad langs de rivier. De studenten kunnen aan de slag.

Co-vergister (Groene Energie Krommerijn en Heuvelrug BV)

In 2017 hadden we al vluchtig naar deze fabriek gekeken en een zienswijze ingediend over de landschappelijk inpassing. Als we besluiten om wat dieper in deze materie te duiken, wordt het al snel duidelijk dat dit een grote en ingewikkelde installatie wordt waar heel verschillend over wordt gedacht door deskundigen. We gaan zelf ook op onderzoek en besluiten om een paar van dit soort installaties,

in aanbouw en al werkend, te gaan bezoeken. Daarbij proberen we ook om de ervaringen van omwonenden mee te nemen.

We nemen contact op met de provincie (RUD) en vernemen hoe de procedure is verlopen waarbij is geconcludeerd dat er geen MER nodig is voor deze installatie. Later merken we dat het hier gevolgde traject ook bij andere installaties wordt gelopen, namelijk eerst een kleine vergister aanmelden en zodra er beslist is dat een MER niet hoeft, opschalen naar een groter volume. Als midden 2018 een aanvraag wordt ingediend voor het veranderen van het menu besluiten we om onze zorgen en vragen op papier te zetten en naar de bevoegde

gezagen en de initiatiefnemer te sturen. We krijgen al snel een reactie en op 1 november is er een groot overleg waarbij naast de initiatiefnemer ook de gemeente, provincie, RUD en het adviesbureau bij aanwezig zijn. In dat overleg praten we voornamelijk over de milieubelasting en toezicht en controle.

Ondanks het feit dat we overtuigd zijn van de eerlijke bedoelingen van deze BV zijn er te veel incidenten met dit soort installaties om rustig te gaan slapen. We besluiten om constructief in gesprek te gaan en de uitnodiging om verbeteringen aan te dragen aan te nemen. We gaan hiervoor een positioneringspaper opstellen waarin we de installatie als een zwarte doos beschouwen en vervolgens beschrijven wat er in gaat en uit komt aan (grond)stoffen, energie en geld. Uiteindelijk willen we daarmee een afgewogen mening over deze fabriek kunnen geven, voorstellen doen voor verbetering en suggesties doen op het gebied van monitoring en inspecties.

De Engk – Gansfortstraat

De Engk is een wijk waar we al langer bij betrokken zijn. In 2018 wordt er volop gebouwd op de plek van de gesloopte flat aan de Dirk Fockstraat (40 Nieuwe Buren) en op de oude plek van de Driehoek. Regelmatig hebben we onze zorgen dan al uitgesproken dat in deze wijk wel erg veel groen en veel bomen worden opgeofferd voor stenen en parkeren. Helaas bleek dat dit nog steeds actueel is. Eind 2018 hoorden we dat weer drie grote esdoorns moeten wijken voor een paar parkeervakken.

Op 21 december sturen we een memo van treurnis naar de gemeenteraad en het college. We zakken in deze wijk door het ijs, de gemeente zou een voorbeeld moeten nemen aan de stad Utrecht waar prioriteiten anders worden gelegd. Nog steeds wordt hier onvoldoende onderkend dat verstening de problemen met hittestress en bij steeds zwaardere hoosbuien alleen nog erger maakt. De gemeente werkt al wel aan een plan hoe om te gaan met deze uitdagingen en we doen een oproep om met de betrokken beleidsambtenaren om tafel te mogen. Dat verzoek wordt aangenomen en in februari 2019 zullen we dat gesprek aangaan.

Dorpsstraat

In 2018 wordt eindelijk begonnen met de aanpassing van de Dorpsstraat in Cothen, vastgesteld in 2016. Een tijdje is er wat overlast voor het verkeer, maar uiteindelijk wordt de weg opgeleverd zoals bedacht tijdens de sessies in het Dorpshuys. We zijn benieuwd of de verwachtingen worden waargemaakt.

Essentaksterfte en kastanjabloedingsziekte

Er is een aantal plekken waar de essentaksterfte ingrijpen nodig maakt. Het gaat dan vooral om de Rhodensteijnselaan, de Nieuweweg, het Kortland en de Romeinenbaan. Onderzoeksbureau Boomtotaalzorg heeft een rapport opgesteld hoe om te gaan met de situatie.

In tegenstelling tot de aanbevelingen uit het rapport bepleiten wij een wat voorzichtiger aanpak, conform de adviezen van de WUR, om bepaalde bomen nog een kans te geven te herstellen. De gemeente gaat hierin mee. De 1.060 bomen met een goede conditie en 1.033 met een redelijke conditie laten we ongemoeid, ongeacht de mate van aantasting. De 324 bomen met een matige conditie blijven ook ongemoeid, maar worden wel extra gesnoeid. Tenslotte zijn er nog 48 bomen met een slechte conditie, deze worden gekapt en, indien het zinvol is, vervangen.

Ook zijn er plekken met bomen die last hebben van de kastanjabloedingsziekte, vooral langs de Graaf van Lynden van Sandenburgweg tussen de beide rotondes. De 39 bomen die daar staan zullen allemaal worden vervangen.

Gravenbol

De Gravenbol is een terrein voor extensieve recreatie middenin een natura 2000 en EHS gebied. Het beroep dat wij in 2017 instellen bij de Raad van State tegen de wijziging van het bestemmingplan wordt door ons verloren. We waren te laat met het melden van de uitbreiding van toeristische functies, verder verandert er volgens de Staatsraad niet zoveel. Wel merkt hij op dat een agrarische bestemming niet verenigbaar is met een losloopgebied voor honden, waarvan akte.

Bureau Waardenburg doet een quick-scan of het mogelijk is het hondenstrand uit te breiden en wat dan de te verwachte effecten zijn op de beschermde soorten. Wat wij al hadden betoogd wordt in het rapport bevestigd, significant negatieve effecten kunnen niet op voorhand volledig worden uitgesloten. Daarmee mag het hondengebied dus niet worden uitgebreid tenzij een zogenaamde passende beoordeling uitwijst dat dit wel kan. Wij gaan hierbij trouwens nog steeds uit van het losloopgebied zoals vastgesteld door het Recreatieschap en niet van de illegale praktijk waarop jarenlang niet is gehandhaafd.

Onze verzoeken tot handhaving hebben echter wel succes en in augustus wordt er een hek gezet dwars door het gebied, waardoor honden en hun baasjes niet langer de kwetsbare natuur in kunnen lopen. De reacties op de sociale media vallen reuze mee. We spreken af de definitieve plek van het hek te bepalen als onderdeel van het natuurontwikkelingsproject Lunenburgerwaard.

Eind 2018 publiceert de gemeente het bestemmingplan Verzamelplan 2018, met daarin tot onze verrassing ook weer een wijziging voor de Gravenbol. Het gaat dan om het gebied rondom de zwemplas, waar nu veel meer bebouwing wordt toegestaan dan volgens het oude plan mogelijk was. Een reden of onderbouwing wordt niet gegeven, vereiste toetsen zijn niet uitgevoerd. Ook beheerder WijkNogLeuker was totaal verrast en we besluiten gezamenlijk het gesprek aan te gaan. Snel wordt duidelijk dat er steken zijn gevallen bij dit breiwerkje en dat het opnieuw zal moeten worden bekeken. In feite wilde de gemeente een bestaande praktijk legaliseren, maar dit pakte helaas verkeerd uit. Op advies van de gemeente dienen we op 20 november een zienswijze in, het zou zomaar kunnen dat dit onderdeel wordt geschrapt uit het definitieve Verzamelplan 2018 en dat het een jaar later wordt.

Vlak voor kerst wordt bekend dat WijkNogLeuker stopt met het beheer, hun contract liep tot 1 januari 2019. De gemeente zal dus een andere beheerder moeten zoeken die het terrein gaat exploiteren. Wij zullen deze ontwikkelingen zeer nauwgezet volgen en blijven van mening dat in een Natura 2000 en EHS-gebied de natuurbelangen altijd voorop moeten staan.

Groenstructuurplan

Eind 2017 maakte de gemeente een begin met het Groenstructuurplan, in 2018 gingen ze daarmee verder. Met het Groenberaad werd een aantal keren gesproken, ook hebben we op de conceptversie mogen reageren.

Na het definitief vaststellen van de structuur (beschrijvingen per kern / wijk) spreken we uitgebreid over de sterke en zwakke elementen, ook over kansen en bedreigingen. De gebiedsomschrijvingen worden waar nodig aangevuld. Medio 2018 is het plan gereed en gaat het de molen in met een voorbespreking en vaststelling in de raad op 20 november. Mooi dat er veel lof is voor dit plan, nu verder inzetten op een goed beeldkwaliteitsplan waarin beschreven wordt welke uitstraling gerealiseerd moet worden.

Gronddepots Cothen

In juli blijkt uit een melding op de gemeentelijke informatiepagina dat er grond is gestort op een perceel aan de Trechtweg. We doen navraag bij de provincie. Al snel blijkt dat het om meer grond gaat dan vergund en dat het om 3 partijen gaat in plaats van 2, bovendien ligt de grond er langer dan toegestaan. De gemeenteraad raakt ook gealarmeerd en er worden schriftelijke vragen gesteld. Uiteindelijk krijgt de eigenaar ontheffing om tot maart 2019 met de grond zijn land op te hogen. We blijven het volgen.

Dan blijkt er op een nabijgelegen perceel ook nog grond te liggen. Deze blijkt niet gekeurd en ook nog eens samengevoegd, hetgeen niet is toegestaan. Eind oktober stuurt de ODRU een aanwijzing naar de eigenaar met de verplichting om de hele partij te laten keuren. Als de grond niet vervuild is, bijvoorbeeld met bestrijdingsmiddelen, mag het worden toegepast. Is de grond vervuild dan moet de hele partij worden afgevoerd. Op het moment van schrijven van dit verslag is de uitkomst bij ons nog niet bekend.

GVVP

Het Gemeentelijk Verkeers- en VervoersPlan loopt ook in 2018 door. Er zijn nog 4 bijeenkomsten, waarbij tijdens de laatste bijeenkomst op 29 augustus het hele proces en het resultaat wordt besproken. Het blijkt dat de gemeente nog bepaalde onderdelen mist voordat het stuk de besluitvorming in kan, ook is er vanuit de deelnemers behoefte dat er een sanity-check wordt uitgevoerd of het wel een logisch geheel is geworden waarbij bijvoorbeeld voorgestelde maatregelen zijn terug te voeren naar gesignaleerde problemen.

Midden oktober wordt deze sanity-check naar de gemeente gestuurd en op 7 november besproken. Het is de bedoeling dat een extern bureau gaat helpen met het afmaken van het GVVP, er moet ook meer verbindende tekst worden toegevoegd. Waar het gaat om de uitvoering zullen vanuit de raad middelen beschikbaar moeten worden gesteld om de maatregelen die nodig zijn ook te kunnen

nemen, bij het vorige plan was dit niet het geval. Bij het schrijven van dit verslag was de aangepaste versie van het plan nog niet vrijgegeven.

Kasteelpark

Tijdens het regulier overleg in het voorjaar werd duidelijk dat de gemeente middelen heeft om het Kasteelpark aan te pakken. Dit park van Zocher in Engelse landschapsstijl heeft achterstallig onderhoud. Op een aantal plekken zijn de zichtlijnen verstoord, sommige bomen zijn aan hun einde en de wandelpaden zijn deels verzakt. Samen met betrokken ambtenaren lopen we op een middag in mei door het park en bespreken we mogelijkheden ter verbetering. Op bepaalde plekken staan wel erg veel beuken, die uiteindelijk alle andere bomen zullen verdringen. We houden een pleidooi voor de eik.

Al in juli wordt begonnen met de werkzaamheden, bomen worden gerooid en de wandelpaden verbeterd. In het najaar worden nog enkele bomen gerooid om de overblijvende bomen meer ruimte te geven. Het blijft echter lastig dat de oorspronkelijke ontwerp tekening verloren is gegaan, waardoor we soms moeten gissen wat precies de bedoeling van Zocher was.

Lunenburgerwaard, Sandenburgerwaard (O-Gen, K3Delta)

Het voorlopig ontwerp van de Lunenburgerwaard wordt volgens planning in januari opgeleverd, daarna is het wachten op duidelijkheid rond de dijkversterking (Sterke Lekdijk) om te zien wanneer en hoe we verder kunnen. Wel wordt er doorgesproken met bijvoorbeeld de gemeente over de verplaatsing van de recreatiefunctie van de Gravenbol en wordt gekeken of er gronden kunnen worden aangekocht door Het Utrechts Landschap. Naar verwachting kan dit project in 2020 weer verder.

In de naastgelegen Sandenburgerwaard loopt nog het project van natuurontwikkeling van K3Delta. Volgens de planning moet dit project in juni 2019 in zijn geheel zijn afgerond en de gronden overgedragen aan Het Utrechts Landschap. Tot onze verbazing blijft het lang rustig, de lossteiger blijkt zelfs helemaal verdwenen, hij is afgekeurd. Begin november spreken we de initiatiefnemer, het plan is om dit project nu weer snel op te pakken, de markt voor klei is momenteel goed. Er zal een nieuwe steiger moeten komen en de gegraven geulen zullen moeten worden afgewerkt en aangetakt aan de dode arm van de rivier. De plek waar dat precies moet gebeuren staat echter nog niet vast. Bij het schrijven van dit verslag ligt er inmiddels een nieuwe laadsteiger.

Markt

Het denkwerk voor de herinrichting van de Markt is eind 2017 al afgerond. In heel 2018 is er niet veel activiteit, maar op 30 oktober wordt een avond gehouden voor direct aanwonenden van de Markt. Daar worden nog een keer tips en suggesties opgehaald en op 12 december worden de plannen nogmaals gepresenteerd op grote borden met een tijdsplanning erbij. Het is de bedoeling om vroeg in 2019 te beginnen met het straatwerk, dat kan wat overlast opleveren voor bewoners en het winkelend publiek. Het is de bedoeling om voor de start van het terrassenseizoen klaar te zijn met de werkzaamheden. Er zal niet worden gewacht op de verbouwing van het stadhuis tot museum, omdat dit project om verschillende redenen uitloopt.

Natura 2000 Rijntakken (Provincie)

De definitieve versie van het beheerplan Natura 2000 Rijntakken, beloofd voor het voorjaar, laat lang op zich wachten. Wij hadden een zienswijze ingediend over het bestaand gebruik, de vermessing en de recreatie. Eind 2018 wordt het plan eindelijk gepubliceerd nadat het door de bevoegde gezagen is goedgekeurd.

Belangrijk voor ons is dat de sectie over het bestaande gebruik en de recreatieparagraaf zijn aangepast. Ook wordt expliciet vermeld dat voor uitbreiden van recreatiefuncties altijd een vergunning op de wet natuurbeheer nodig is, omdat significante schade niet bij voorbaat kan worden uitgesloten. We hopen dat er nog wordt gewerkt aan een handhavingplan, wat gebruikelijk is.

Omgevingsvergunningen

Ook in 2018 zien we weer veel aanvragen omgevingsvergunning voorbij komen. In principe proberen we alle aanvragen die iets te maken hebben met landschap, natuur en milieu te bekijken, of die nu van de gemeente, de provincie of het waterschap komen. Dat is een behoorlijke klus en helaas

missen we ook wel eens wat. Soms zijn er ook bezorgde burgers die ons wijzen op belangrijke aanvragen.

We hebben 24 aanvragen wat uitgebreider bekeken, 17 betroffen aanvragen voor het kappen van bomen, we schatten in totaal ruim meer dan 200 stuks. Daarbij gaat het om bomen die ziek zijn, overlast veroorzaken of bomen die vanwege het herstellen van zichtlijnen moeten worden gekapt. Op 8 aanvragen ondernemen we actie, met helaas maar incidenteel resultaat. We hebben nog steeds onvoldoende zicht of en waar de herplant, als die wordt opgelegd, wordt uitgevoerd. Het gevoel bekruipt ons dat we ieder jaar een beetje inleveren in het aantal bomen.

Positief is dat de stukken van de gemeentelijke aanvragen nu digitaal kunnen worden aangevraagd. Dat gaat via het 'Inzien van bouwdoSSIERS', na het ingeven van het zaaknummer en wat je precies wilt hebben krijg je gewoonlijk na een paar dagen de stukken toegestuurd, meestal via een beveiligde procedure.

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie werd in 2017 vastgesteld, een proces waar we ons uitvoering mee bezig hebben gehouden. We waren en blijven van mening dat de belangen van landschap en natuur tot nu toe onvoldoende geborgd zijn in het proces, ondanks de amendementen uit de gemeenteraad.

Op 12 december 2018 wordt in het gemeentehuis van Bunnik feestelijk de website onthuld die zou moeten zorgen voor transparantie en de mogelijkheid om projecten te bekijken en mee te doen in de discussie. Het is echter vooral een website geworden waar mensen initiatieven kunnen aanmelden, over discussie en participatie wordt niet gesproken. Dit was echter wel een van de verkoopargumenten rond deze visie, de buurt en belanghebbenden moesten kunnen meedoen. Op deze manier blijft het echter een instrument voor de afdeling ruimtelijke ordening en de juristen van de drie gemeenten, en of die nu zoveel kennis hebben van natuur en landschap weten we niet.

De provincie is bezig met de provinciale Omgevingsvisie, daar verwachten we meer van. Het richtingbepalende document Horizon 2050 (vergelijk met onze Toekomstblik) ziet er goed uit. In het Koersdocument van 6 november wordt gesproken over robuuste natuur met een hoge biodiversiteit, over het afmaken en uitbreiden van het Natuurnetwerk Nederland en de Groene Contour en over natuurinclusief ontwikkelen. Ook wordt voor de hele omgevingsvisie een MER opgesteld waarmee de visie nog meer aan kwaliteit wint. We blijven dit volgen.

Ossenwaard

Via de bekendmakingen van de gemeente worden we attent gemaakt op een uitbreiding bij een agrarisch bedrijf aan de Ossenwaard. We gaan kijken en zien dat een forse uitbreiding is gepland in een langgerekte vorm in het open landschap. Dat vinden wij niet passen bij de kwaliteiten van het open gebied en we dienen op 22 mei een zienswijze in. Het plan wordt vervolgens op 28 augustus vastgesteld zoals we lezen in de plaatselijke pers en op 12 september informeren we maar eens bij de gemeente waarom wij niet zijn geïnformeerd dat het plan al is vastgesteld. Prompt ontvangen wij een 'vertraagde' brief met daarin een reactie op onze zienswijze.

De gemeente is van mening dat een optimale routing binnen het bedrijf belangrijk is, bovendien blijkt dat vooral een afspraak met de overburen om niet in elkaars zichtlijn te gaan bouwen beslissend is geweest voor de gemeente om voor deze vreemde langgerekte vorm te kiezen. Uit de stukken bij de aanvraag blijkt dat in eerste instantie ook door de gemeente voor een ander bouwvlak was gekozen, maar blijktbaar is men gezwicht.

PRS-PRV (Provincie)

In de provinciale Ruimtelijke Structuurvisie struikelen we over een plan van de gemeente Wijk bij Duurstede voor de verplaatsing van het industrieterrein in Cothen, om daar plaats te maken voor woningbouw. De industrie krijgt dan een plaats rond een nieuw op te richten bedrijventerrein rond het Koelhuis van Dijk.

Wij menen dat het opdoeken van het bedrijventerrein een goede zaak is, zijn echter niet enthousiast over een industrieterrein bij het Koelhuis. We dienen een zienswijze in. In de Structuurvisie 2020 staat nota bene nog dat het Koelhuis niet mag transformeren naar een bedrijventerrein, dat gaat nu blijktbaar toch gebeuren. Ook horen we dat er al minimaal 3 bijeenkomsten zijn geweest waarbij is gesproken over een nieuw terrein, waar ook andere bedrijven zich zouden kunnen vestigen. Wij zijn er

voorzitter van dat bedrijven in onze gemeente worden geconcentreerd op het bedrijventerrein Broekweg en als dat onvoldoende ruimte geeft, dat daar wordt uitgebreid. We willen geen verdere versnippering van het buitengebied.

De PRS-PRV wordt op 10 december vastgesteld, maar er staat echter niets meer in over bedrijventerreinen in Wijk bij Duurstede of andere gemeenten. Blijkbaar is verzuimd om een noodzakelijke MER te doen zodat geen van de geplande uitbreidingen in de provincie nu door kan gaan. Wel wordt opgemerkt dat in een aantal gevallen doorgeslagen kan worden met het maken van plannen via het zogenaamde kernrandzonebeleid, dit geldt waarschijnlijk ook voor Wijk bij Duurstede. Op 3 december stuurt de gedeputeerde een memo aan de provinciale staten dat de bestaande bedrijven kunnen worden verplaatst naar een terrein tussen het Koelhuis van Dijk en pallethandel UPC, het terrein is nu een boomgaard. Een procedure bij de provincie hoeft dan niet gevolgd te worden, slechts de reguliere bestemmingsplanprocedure. We houden dit uiteraard nauwlettend in de gaten.

Sandenburg

Op het landgoed Sandenburg wil men 50 grote eiken kappen op een ommuurde parkeerplaats. Het gebied staat op de gemeentelijke Groene Kaart, maar aangezien het hier gaat om een rijbeplanting van meer dan 20 bomen buiten de bebouwde kom is de provincie het bevoegd gezag voor het verlenen van ontheffing.

Wij zien niet in hoe deze bomen een historische zichtlijn kunnen verstoren, de afstand vanaf het hoofdgebouw is behoorlijk groot. Aangezien het hier gaat over particuliere bomen gaan we hier uiteindelijk niet verder achteraan, maar jammer is het wel.

Schalkwijker Buitenwaard (K3Delta)

In de meest westelijke uiterwaard op het grondgebied van de gemeente, de Schalkwijker Uiterwaard, wordt een plan ontwikkeld met kleiwinning en natuurontwikkeling. Betrokken zijn K3Delta en Staatsbosbeheer. In eerste instantie is het meest westelijke deel aan de beurt, 67 ha op het grondgebied van de gemeente Houten. Later wellicht ook het oostelijke deel, 35 ha, op het grondgebied van de gemeente Wijk bij Duurstede, maar daar zullen eerst nog gronden moeten worden aangekocht.

We bezoeken een informatiebijeenkomst op 7 november. De plannen zien er goed uit, het zou mooi zijn om ook deze uiterwaard toe te voegen aan het lint van natuurgebieden langs de rivier. De uitvoering voor het eerste deel zal 5-7 jaar duren, voor het tweede deel nog een keer dezelfde tijd. We blijven aangehaakt op dit dossier en laten onze contactgegevens achter.

Sterke Lekdijk (HDSR)

Het Groenberaad doet mee in de ontwerpgroep en levert informatie over de kwaliteiten van het gebied, met dank aan onze vogel- en florawerkgroepen. Als eerste moet een nota van uitgangspunten worden vastgesteld, daarna een lijst van wensen en koppelkansen voor dit project. De oogst aan meningen en ideeën is groot, soms zijn er tegenstrijdige belangen. Zo gaat een rustige en veilige dijk minder goed samen met toegang verlenen voor zware vrachtwagens.

Er wordt 4 keer vergaderd, telkens op andere locaties en er wordt goede vooruitgang geboekt. Het doel is om te komen tot een voorkeursscenario, dat vervolgens door het bestuur van het waterschap zal worden vastgesteld. Namens de VNMW dienen we een lijst in met 13 wensen en kansen. We gaan in 2019 zien hoe dit verder verloopt.

Verkiezingen

Voor de verkiezingen voor de gemeenteraad op 21 maart organiseren we een politiek debat op donderdag 9 maart in het Muziektheater aan de Rijnstraat. Alle partijen doen mee, oud-voorzitter van de VNMW Peter van der Eerden is de gespreksleider. De zaal zit vol, de pers is er en Regio 90 maakt een videoreportage. We onderzoeken alle programma's en presenteren dat op de avond. Ook schrijven we een Groene Paragraaf, ons programma met elementen die we graag terug willen zien in een collegeakkoord. De leden van de politieke partijen krijgen de tijd om een pitch te houden en gaan vervolgens met elkaar in debat aan de hand van stellingen over 4 onderwerpen: de rivier, de Omgevingsvisie, het landschap en de woningbouw. Het is goed te ervaren dat alle partijen willen dat de Bonte Wei weer leidend moet worden in het buitengebied en dat de gemeente werk moet maken van Operatie Steenbreek; de partijen zijn verdeeld over de Omgevingsvisie en de Bosscherwaarden.

Het publiek stemt voor en na het debat over hoeveel vertrouwen met heeft in de verschillende partijen. Het blijkt dat het debat duidelijkheid heeft gegeven waar de partijen voor staan, van de partijen weten D66, de PvdA en WijkNu de meeste aanwezig zijn te overtuigen van hun goede bedoelingen met natuur en landschap, GL zat al erg hoog en kon moeilijk nog verder groeien.

Zandweg

Het project van de Zandweg loopt het hele jaar door en zal ook in 2019 nog verder gaan. We eindigden 2017 met de verwachting dat snel met de uitvoering zou worden begonnen, maar dat bleek helaas niet waar. In feite is er aan daadwerkelijke maatregelen in 2018 niets gebeurd.

Op een gedenkwaardige bijeenkomst op 12 juli op het gemeentehuis horen we dat er geen geld is voor het project. In het nieuwe college zijn afspraken gemaakt en andere prioriteiten gesteld, zoals een turbotonde bij de Geer. Concreet is er geen geld om het plan voor de Zandweg uit te voeren, maar met wat creativiteit zou er toch nog wel wat kunnen gebeuren.

De projectgroep is zeer teleurgesteld, maar na wat doorpraten besluiten we toch door te gaan. We voelen ons gesteund door een groep bewoners die een online enquête houden waaruit nog een keer de noodzaak tot het nemen van maatregelen blijkt. Er worden raadsvragen gesteld, een themasessie gehouden met het college en directie en er verschijnen stukjes in de plaatselijke pers. Uiteindelijk blijkt er ruim € 500.000 beschikbaar, die we vooral willen inzetten op het vergroten van de veiligheid van de weg.

We vergaderen nog een aantal keren en eind 2018 hebben we een lijst met maatregelen die we kunnen gaan nemen. In 2019 gaan we verder met het uitwerken van die maatregelen, het maken van de bestektekeningen en het aanbesteden van het werk. We zijn benieuwd.

Zelfbeheer en gereedschapsuitleen

In 2018 kwam een langgekoesterde wens in vervulling, een uitleenpunt voor gereedschap voor mensen met een zelfbeheercontract. Voor de uitvoering hebben we samenwerking gezocht en gevonden met de GEKO, zodat de gemeente niet hoeft te investeren in materiaal. Ook hoeven op deze manier geen uren te worden vrijgemaakt voor het bemannen van het uitleenpunt of het bijhouden van de administratie van uitgeleende spullen.

Het lenen van gereedschap, kosteloos, is beschikbaar voor iedereen met een overeenkomst met de gemeente, meer dan 250 mensen. We organiseren een bijeenkomst op 17 april in het gemeentehuis met daarin aandacht voor het hanteren van gemotoriseerd gereedschap, veiligheid bij het werken en EHBO en de procedure rond het uitleenpunt. Deelnemers aan de bijeenkomst krijgen een rode pas, waarmee ook gemotoriseerd gereedschap kan worden gehuurd, anderen krijgen een groene pas voor handgereedschap.

Zonneweide (Sunvest)

Op 12 november hebben we een gesprek op het gemeentehuis over zonneparken. De gemeente is bezig een beleidskader op te stellen en een eerste initiatiefnemer klopt al op de deur, Sunvest. We bespreken uitvoerig waar kansen zouden kunnen liggen en welke gebieden we moeten vermijden, ook over randvoorwaarden, voorschriften en wetgeving waarmee rekening gehouden moet worden. De bedoeling is dat het beleidskader vroeg in 2019 wordt vastgesteld en op de website van de gemeente wordt geplaatst.

Initiatiefnemer Sunvest organiseert op 28 november een inloopavond. Het plan is om op een terrein van 11 ha van fruitteler Vernooij zonnepanelen plaatsen om daarmee elektriciteit voor 4.000 huishoudens op te wekken. Er wordt volop gediscussieerd over het inrichtingsplan en ideeën worden opgehaald. Het is de bedoeling om op 16 januari weer een avond te organiseren met daarin de concrete plannen.

Op het moment van schrijven van dit verslag weten we dat de tweede bijeenkomst is uitgesteld. Het argument is dat er veel reacties zijn binnengekomen die verwerkt moeten worden. Wij vermoeden dat dit echter ook te maken heeft met de wens dat 50% van de panelen via lokaal eigendom moet worden gerealiseerd. Naast de lokale EWEC dringt ook de NMU hier op aan, bovendien staat het in het klimaatakkoord. We zullen zien. Saillant detail is dat we in het verslag van de avond lezen dat de gemeente heeft verzocht dat bijvoorbeeld LTO, NFO, de Agrarische Natuurvereniging en Cumela zouden worden uitgenodigd voor de avond, maar geen woord over de VNMW. Toch weer jammer.

Sonja Fris, Linda Horst, Maurits van Jaarsveld, Evert van Leeuwen,
Henny Olthof, Bonne van der Veen, Frans Vera
Wijk bij Duurstede, 4 februari 2019

Foto's: Evert van Leeuwen en Henny Olthof

Werkgroep Heemtuin --- door Karin Menken en Hennie Haddingh

Het eerste kwartaal.

In het begin van het jaar is er gewerkt in het elzenbroekbos, het stukje dat ook bij de heemtuin hoort aan het eind (richting kasteel) van het pad langs de heemtuin, na het bruggetje links. Om weer licht en lucht te brengen in het gebied hebben is de ongewenste begroeiing verwijderd, klimop, brandnetels en braam. We gaan er weer een echt elzenbroekbos van maken door het aanplanten van verschillende planten die in zo'n gebied thuis horen. Aan de waterkant zijn een paar polletjes kattenstaart geplant en een aantal zeggesoorten. Tegen het hekwerk staat nu kamperfoelie.

In samenwerking met knotters van Landschapsbeheer is er een wilg geknot, is een derde van de griend teruggezet en is de sleedoorn in het Elzenbroekbos bij de grond afgezaagd. Ook is er een begin gemaakt met creëren van nieuwe stobben in de griend, omdat de kwaliteit van een aantal oudere exemplaren sterk achteruit gaat. Een tiental wilgentoppen is diep in de grond gestoken, moeten nu gaan wortelen en volgend jaar moeten ze op stobbehoogte worden afgeknipt.

In de Stinzenhoek bloeiden als eerste de sneeuwkllokjes. Nadat die zijn uitgebloeid volgden o.a. bosanemoon, wilde hyacint en narcissen.

In het koele vroege voorjaar liep de natuur traag uit.

De grond in de bedden van de kruidentuin is bedekt met mos, speenkruid en wilde aardbei. We hebben zoveel mogelijk rozetten van kaardenbollen weer in het juiste bed te geplant.

April

Er komen al veel soorten boven de grond. De eerste kleine uitlopers van de Japanse duizendknoop worden zorgvuldig verwijderd. De dotterbloemen bloeien aan de slootkant. Aan stinzenflora bloeit o.a. witte en gele bosanemonen, sterhyacintjes, helmbloem, lenteklokje, narcissen, longkruid en een paar prachtige kievitsbloemen!

De wilg staat volop te bloeien, evenals de sleedoorn. Ook zien we de knoppen van de paardenkastanje uitlopen. Eenden, meerkoeten en waterhoentjes zijn weer in de meander en vijver te vinden, bezig een plekje te zoeken voor een nest. Uit het elzenbroekbos zijn de weer uitlopende bramen zoveel mogelijk verwijderd. Verschillende gewenste planten lijken zich goed te ontwikkelen en een enkele staat in bloei. Op de muur groeien inmiddels allerlei plantjes.

Mei

Een groot deel van de heemtuin is wit van het fluitenkruid, met daartussen in boterbloemen, dagkoekoeksbloemen en ooievaarsbekken. Langs de randen van het paadje bloeit volop de blauwe ereprijs. Aan de rand van de vijver staat een aantal echte koekoeksbloemen en in het water bloeit het waterdrieblad. Op de muur groeit een grote pol muurleeuwebek! In de sloot zwemt een moeder eend met 11 kuikentjes!

In de loop van de maand is de heemtuin gemaaid, hier en daar zijn plukjes en stroken gras blijven staan, zodat de bloemen die hier staan door kunnen bloeien.

Een prachtig gezicht het hoge gras met daarin boterbloemen, en echte koekoeksbloemen.

Mooi zichtbaar waren daardoor de diverse orchideeën in het gedeelte bij de vijver. Helaas waren die de volgende dag allemaal geplukt. Een enkele orchidee staat nu nog in het lage natte gedeelte, waar veel wederik staat.

In de kruidentuin hebben we vooral smeerwortel en zuring verwijderd en de kruiden die er staan vrijgesteld. De drie kaardenbollen komen mooi op. De valeriaan bloeit uitbundig. Ook aan oude stronken verschijnt weer rozemarijn en salie. Er staat veel munt, majoraan en citroenmelisse. In de plukken die de maaiers hebben laten staan staat de paarse ooievaarsbek, die nu begint te bloeien.

Bij de brug bij het elzenbosje zijn drie kattenstaarten geplant

Helaas is toch weer zonder overleg de akker door de gemeente gemaaid.

Juni/Juli

De beemdooievaarsbek met zijn paars/blauwe bloemen, moerasspirea met z'n witte pluimen, een 8-tal rietorchissen op het eiland en een rapunzelklokje staan in bloei. En in de kruidentuin bloeit het St. Janskruid en het Muskuskaasjeskruid volop. Op de muur staat een 3-tal margrietjes mooi te zijn!

In juli hadden de buxusrupsen binnen week een groot deel van de haagjes op en alleen in het midden-achtergedeelte stond nog wat groen te zijn. Ondanks alle inspanningen hebben de rupsen gewonnen

en zullen we volgend jaar de haagjes moeten vervangen.

Verder is het wieden in de kruidentuin en de paadjes de belangrijkste bezigheid. Er staat nog het een en ander te bloeien:

koninginnekruid, beemdkroon, inlandse berenklaauw, boerenwormkruid, kattenstaarten, wederik, ruigklokjes.

Augustus/Okttober/November

Met hulp van Landschapsbeheer is veel riet met de zeis weggemaaid. Ook de oever bij het elzenbroekbosje hebben we opgeschoond, waardoor de kattenstaarten en de nieuw geplante dotter weer ruimte hebben.

We hebben geïnventariseerd wat er in de kruidentuin staat en we beraden ons op een herinrichting.

De akker is ingezaaid met 1200 gr granen en 500 gr bloemenzaad. Als alles goed gaat bloeien er tussen de granen volgend jaar korenbloemen en klaprozen.

Eind november hebben we blad van de paden en onder de notenboom geharkt. Het resultaat was aan het eind van de ochtend goed zichtbaar. Voor de wandelaar, sommigen met rollator, toch prettig dat de paden weer schoon zijn.

Er werd alvast besproken wat er in het voorjaar gesnoeid moet worden.

Deze laatste werkdag waren we voltallig.

Voor het komende jaar:

Na de ervaringen met het maaien van de akker door de gemeente is de realisatie van een informatiepaneel in gang gezet. De tussentijdse snoei van bosplantsoen zorgde voor het voornemen van de ambtenaar om in januari met een flinke buitenploeg van de gemeente deel te nemen aan onze jaarlijkse snoeibeurt met de knotploeg van werkgroep landschapsbeheer.

Er staat een uitgebreide revitalisatie van de heemtuin op stapel. De rups van de Buxusmot heeft toch iets goeds gedaan, want die is de aanleiding geweest om de kruidentuin te revitaliseren.

Namens alle heemtuinmedewerkers: Karin en Hennie (verslaglegging), Lex (coördinator), Anne, Agatha, Ruud en sinds dit jaar ook Conny en Jettie.

Werkgroep Landschapsbeheer – door Karel Matthijs en Hennie Haddingh

Het eerste kwartaal

Zoals gebruikelijk op de eerste zaterdag van het nieuwe jaar werden er wilgen van de familie Bakker geknot. Met uiteraard als hoogtepunt de gluhwein. Met 27 knotters en 6 stagairs werden 49 wilgen onder handen genomen.

De volgende opdracht was voor het B-team het jaarlijkse knotten van de wilgen aan de Ossenwaard. Ook werd er in januari in de heemtuin gewerkt. Eén van de drie wilgen werd geknot, er werd weer een deel van de griend afgezet, aan de waterkant werd het nodige uitgedund en rondom was er nogal wat snoeiwerk te verrichten.

Zaterdag 27 januari hebben we het laatste deel van de singel rond een huis aan de Ossenwaard terug gezet. Ook hier werd er goed voor de inwendige mens gezorgd en konden we in de pauze heerlijk binnen zitten bij de houtkachel.

In een gebied van Staatsbosbeheer aan de Gooyerdijk stonden 11 wilgen die in geen jaren geknot waren, zodat het een klus was voor motorzagers en gespierde takken slepers.

Er waren 2 dagen en 11 B-teamers nodig om dit karwei te klaren.

Tussendoor heeft een klein aantal knotters van het B-team een griend op Landgoed Sandenburg terug gezet.

In februari kwamen we weer in actie op Het Lange Broek. Op 2 dagen werden 67 niet al te grote wilgen geknot.

Er werden 12 wilgen bewaard voor scholieren uit groep acht van de Werkschuit, die in maart een dagje kwamen knotten. Dit aantal wordt niet gehaald, ook omdat gaandeweg het slootje springen door de scholieren werd ontdekt. Heel leuk! De bomen werden achteraf nog door de eigenaar met haar zaag afgewerkt.

Tijdens de Natuurwerkdag 2018 was op het Wolvengat niet alles afgewerkt. Dat werd voor het zaterdagteam de laatste klus van het seizoen. Naast het zagen behoorde takken slepen en stapelen ook tot de werkzaamheden. Er werden nog zo'n 30 wilgen onder handen genomen.

Op 15 maart kwam het B-team nog een keer in actie. Nabij de Pronckheer langs de Kromme rij staat een rij mooie wilgen. Er was enige knotachterstand, zodat het best zwaar werk was. Alle takken konden op een ril worden weggelegd. Van de rij wilgen zijn er vijf afgewerkt, de overige wilgen komen in het voorjaar van 2019 aan de beurt.

Het zomerwerk

In de zomermaanden zijn er weer verschillende heggen gesnoeid.

De heg rond de Hordenboomgaard wordt nu onderhouden door boomgaardvrijwilligers en is van de takenlijst van Landschapbeheer afgevoerd.

In mei is de vlechthege in de Noorderwaard en die op Rhijnestein gesnoeid.

De bedoeling was om ook in mei de heg rond de boomgaard in Cothen te snoeien, maar daar waren de werkzaamheden aan de Dorpsstraat nog niet afgerond. Pas in juli was het mogelijk die heg onderhanden te nemen. Niet alleen werd de heg gesnoeid, maar ook werd het vele opschot uit de heg verwijderd. Alle 8 zomerwerkers waren hierbij aanwezig.

De heggen in de Geer zijn ook in juli onder handen genomen in afwachting van het verder terugzetten van deze heggen door de gemeente.

Toen wij in augustus de heg langs het Zandpad (het lage deel aan de Wijkse kant) wilden gaan snoeien, bleek dit al door de gemeente gedaan te zijn.

Tussendoor zijn de stammen van de wilgen langs Ossenwaard, Trek- en Trechtweg opgesnoeid. Steeds werd het snoeigoed vlot door de gemeente weggehaald.

Totaal is er door 8 vrijwilligers op 5 dagdelen gewerkt. Samen hebben ze 26 dagdelen volgemaakt.

Het laatste kwartaal

Het najaar seizoen begon op 13 oktober met de start van een zware klus, de wilgenrij in de uiterwaarde langs de Lekdijk. Die dag werden 14 zware wilgen tot kapstok geknot om enkele dagen later met de motorzaag afgewerkt te worden. Een deel van de ploeg wierpt zich op het zagen, terwijl anderen zich uitleefden met het slepen van de takken. Die moeten bovenaan de dijk worden neergelegd, zodat de gemeente ze weg kan halen. Gelukkig was het land en zelfs de sloot droog, maar ondanks dat blijft het zwaar werk.

In november werd er nog twee keer op deze locatie gewerkt. Uiteindelijk bleven er 8 wilgen over om in het nieuwe jaar onderhanden te nemen.

Enkele leden van het team konden op 13 oktober niet mee doen wegens hun vakantie in de Vogezen. Zij stuurden de werkers in het veld een groet met foto.

Later in oktober volgde een eenvoudiger karwei, het knotten van de wilgen met het éénjarige hout aan Trek- en Trechtweg, met een vervolg, ook aan de Ossenwaard, in november.

En toen was het weer de eerste zaterdag in november, dus de natuurwerkdag. Dit jaar op Het Lange Broek aan de Gooyerdijk. Er waren 61 deelnemers, waarvan 21 gasten, inclusief 3 kinderen en een wethouder. De verzorging was weer prima; koffie en toe behoren en rond de middag soep en broodjes. Intussen werd een lange rij wilgen langs de slootkant geknot en werd van de takken een mooie ril gemaakt. Het B-team rondde het werk enkele dagen later af, waarna er totaal 120 wilgen met 2-jarig hout waren geknot.

Als afwisseling werd in december een singel aan de Gooijerdijk onder handen genomen. Bramen en ander opschoot verwijderen en alles heel kort terug snoeien.

De laatste grote klus van het jaar speelde zich af op de Gravenbol. Al nadat er nog maar een half uurtje was gewerkt werd er al koffie gebracht. Ondanks dit vroege tijdstip, maar vooral dankzij het koude weer werd hier toch dankbaar gebruik van gemaakt. De totaal 35 geknotte wilgen werden later in december afgewerkt door het B-team.

Als kerstklusje kwam het B-team nog een keer in actie op de Ossenwaard. De resterende 12 wilgen daar werden door 9 knotters onder handen genomen. Hiermee hadden alle wilgen die we voor de gemeente knotten weer een beurt gehad.

Tot slot nog een paar cijfers: totaal zijn er op 20 dagen **393 wilgen** geknot. Er zijn 294 dagdelen aan besteed, dus 1.176 uren. Aan verschillende andere werkzaamheden zijn 57 dagdelen besteed, dus 228 uren. Totaal is er door de knotploeg **1.404 uren** gewerkt.

Met een minimum van 5 en een maximum van 27 werd er bij een activiteit gemiddeld door 15 personen gewerkt.

Werkgroep Natuureducatie --- door Ruud Waltman

Januari

Met Frans Hoving en Alfred van Kessel beginnen we aan de opzet van een laagdrempelige cursus voor geïnteresseerden in de plaatselijke natuur.

Februari

Al vroeg in het jaar was er een eerste overleg met Eno Middelham (Stichting Binding) over de Buitenspeeldag op het terrein Stijgbeugel. Een deel van het terrein naast de halfpipe is groen met een boomgaardje. Wellicht is daar iets met natuureducatie te doen.

In deze maand was er ook een overleg op de OBS Piet de Springer. Onderwerp was het zoeken om mogelijk een natuureducatie-programma ter plaatse te ontwikkelen. Fijn dat deze school hiermee pro-actief bezig is.

Met Frans Hoving en Alfred van Kessel is verder gesproken over de te starten cursus. Onderwerpen van gesprek waren o.a. inventariseren wat aan bod komt, wie daarbij betrokken wordt, hoe het cursusverloop gaat, enz. Inmiddels ligt hiervoor een programma klaar.

Op CBS De Wegwijzer werden drie lessen over uilen gegeven. Naast plaatjes van de dieren kwamen gedrag, vindplaats, roep van de uilen aan bod. Ook opgezette uilen zijn interessant; ze zijn zacht maar hebben scherpe klauwen. Uiteindelijk werden door de kinderen met groot enthousiasme uilenballen uitgeplozen en alle muizenbotjes verzameld.

Later werden deze zelfde lessen nog gegeven op CBS De Regenboog, OBS De Werkschuit en OBS De Toermalijn.

Maart

In maart startte het overleg over Markt van de Toekomst. Het educatieve deel voor basisscholen wordt verzorgd door de coördinator van de werkgroep natuureducatie. Er wordt nadrukkelijk aan de weg getimmerd worden om de scholen voor dit project te mobiliseren. Het Revius deed haar deel middels de maatschappelijke stage. De organisatie van de dag vroeg vele malen overleg.

Ondertussen werden rugklachten steeds ernstiger en is de diagnose vastgesteld waardoor een operatie noodzakelijk was. Dit wordt ingrijpend met een langdurige revalidatie.

April / mei

In april startten de introductielessen op diverse scholen om vorm te geven aan de ideeën en oplossingen die kinderen hebben over de toekomst. Zaken als plastic soup, elektrisch rijden en verticaal groen kwamen aan de orde.

Ook in april en mei werden buitenlessen in de heemtuin gegeven aan groepen van OBS 't Anker en CBS De Regenboog. Ook de taalgroep van OBS 't Anker ging naar de heemtuin. Voor deze kinderen was met name het eetaspect van groot belang.

Een aantal groepen kreeg ondersteuning bij de uitvoering van hun ideeën over o.a. plastic soup, verticaal groen en elektrisch rijden. De 10 groepen stelden hun producten ten toon in de grote kerk en de wethouder had leuke prijzen voor de mooiste, meest originele en beste inzending. Deze dag, 26 mei, was een groot succes.

Voorbeelden van inzendingen voor de Markt van de Toekomst

Juni

In juni door rugproblemen niet meer bezig met buitenlessen. Wel was er nog een bijdrage geleverd aan de Nationale Buitenspeeldag hetgeen ook een groot succes was. Het aandeel natuureducatie was helaas wel wat teruggeschroefd.

Juli

In juli een aandeel geleverd aan de plannen rond de vernieuwing van het Stijgbeugelsterrein. Daarbij zal de groeninrichting een belangrijk onderdeel vormen.

Tevens was er, in samenwerking met De Boswerf in Zeist, een rondgang langs alle scholen. Senior medewerker Annemarieke Holland deelde op iedere school mooie kalenders uit met daarin 52 doe-activiteiten voor buiten; voor elke week een activiteit.

Ook werd het aanbod van De Boswerf onder de aandacht gebracht.

Augustus / september

Na de zomervakantie een start gemaakt met het project Wilgentenen. Dit is in samenwerking met de cultuur coach Bo Hendriksen. Via haar zijn alle cultuur coördinatoren van de scholen benaderd en hebben zich tot nu toe 10 groepen 5/6 aangemeld.

Dit programma houdt in dat leerlingen kennis maken met knotwilgen (historie, gebruik, landschap, enz.). Daarnaast bezoeken ze het Lange Broek. Daar zullen ze een rondleiding krijgen en kunnen ze knotten. Met het snoeimateriaal gaan ze op school aan de slag met een kunstenaar.

Parallel hieraan kunnen leerlingen ook aan de slag met grote wilgentenen op het speelpark De Horden. Het programma is aardig op stoom.

Onder de grond valt heel wat te ontdekken!

Oktober / november

In oktober weer langzaam gestart met buitenlessen in het kasteelbos. Twee kleutergroepen van OBS De Werkschuit en groep 4 van OBS 't Baken waren de gelukkigen. Slecht weer en een ander programma hebben dit keer het aantal lessen laag gehouden. Toch weer heel bijzondere ontdekkingen, zoals deze koningin hoornaar gestoord in haar winterslaap.

In plaats daarvan heeft in november gedurende 3 weken de bloembollenactie plaatsgevonden in de buurt van alle scholen in Wijk bij Duurstede, Langbroek en Cothen.

In samenwerking met gemeente, plantsoendienst en leden van de knotploeg is men erin geslaagd om ongeveer 15.000 krokussen met alle kinderen te planten.

Heel veel schoolkinderen aan de slag om krokusbolletjes in de grond te stoppen.

Hieraan voorafgaand was er een introductieles voor kinderen over nut en kleur en daarnaast een plantinstructie.

Een prima initiatief van de gemeente en een puike bijdrage van de knotploeg. Tegelijkertijd is aan alle scholen de nieuwe uitgave aangeboden van het aanbod educatieve lessen samen met een overzichtelijke kalender. De beide uitgaven zijn mede door de gemeente en FLAIR design prachtig vormgegeven!

Helaas ziet het ernaar uit dat de activiteiten volgend jaar ook door 1 persoon worden gedragen. Het is te hopen dat er in het komend jaar meer ondersteuning komt van enthousiastelingen voor leuke en educatieve activiteiten buiten.

Daarmee werd dit seizoen en het jaar afgesloten.

Ruud Waltman Coördinator werkgroep Natuureducatie

Werkgroep Opperuimd Wijk--- door Alfred van Kessel

De werkgroep Opperuimd Wijk bestaat eind 2018 uit 45 deelnemers die een eigen stukje Wijk bij Duurstede vrij houden van zwerfvuil. Dat doen ze dus het hele jaar door op de momenten dat ze dat zelf nodig vinden. Daarnaast doet de werkgroep ook mee aan de Landelijke Opschoondag in maart en de Keep it Clean Day in september. Ook organiseert de werkgroep nog enkele opruimochtenden gedurende het jaar, in 2018 waren dat er drie, plus één onder de vlag van de Lekjutters van het IVN.

Jaarlijks organiseert Nederland Schoon de **Landelijke Opschoondag**. Lokale initiatieven kunnen aanhaken. Deze dag krijgt over het algemeen veel landelijke publiciteit. Het biedt een mooie gelegenheid om nieuwe vrijwilligers te werven voor onze activiteit, dus we haken ieder jaar graag aan. Op 24 maart hebben 34 deelnemers de handen uit de mouwen gestoken. Wethouder Wil Kosterman verzorgde de aftrap en deed zelf ook actief mee. Na de nodige inspanning werden de deelnemers getrakteerd op een lekker broodje en een kop soep. Zo is het niet alleen een nuttige, maar ook een gezellige activiteit.

Op een zeer koude zaterdagochtend, 17 maart, hebben enkele vrijwilligers zwerfvuil oppgeruimd aan de Rijswijkse kant van de Lek. Daarbij werd de uitbater van de cafetaria bij het Wijkse Veer bedankt voor zijn inzet in het zomerseizoen. Hij zorgt dan voor het opruimen van het zwerfvuil dat door de bezoekers van het strandje wordt achtergelaten. We konden ons gelukkig na afloop warmen aan een heerlijke kop soep.

De werkgroep zet zich in met de slogan 'Wijk Schoon Gewoon'. Deze slogan is in 2015 door de gemeente geïntroduceerd na afstemming met actieve opruimers.

De **Keep it Clean Day** is een activiteit die is komen overwaaien uit Estland. Deze opruimdag vindt jaarlijks plaats op de derde vrijdag in september. Dit jaar hebben 15 personen deelgenomen. We startten en eindigden in de foyer van Calypso.

De werkgroep heeft in 2018 nog drie **opruimochtenden** georganiseerd, op 13 januari, 9 juni en 22 december. Op 13 januari toostten we op een nieuw schoon jaar en op 22 december zorgden we voor een schoon Wijk bij Duurstede, zo net voor de kerst. En die inzet werd zeer gewaardeerd door een winkelier in de Peperstraat.

Start en afsluiting van deze opruimochtenden doen we in de verenigingsruimte aan het Walplantsoen. We gebruiken dit moment om ervaringen uit te wisselen en om plekken te benoemen waaraan de opruimers van de gemeente extra aandacht aan mogen schenken. Die tips geven we door aan Marco van Impelen bij de gemeente die het vervolgens oppakt. Deze samenwerking verloopt prima. De ontmoetingen tijdens deze activiteiten zijn belangrijk om de betrokkenheid op peil te houden. Door samen actief te zijn en dit ook zichtbaar te maken heb je niet het gevoel dat je er alleen voor staat.

De opruimactiviteiten die de vrijwilligers in hun eigen buurt uitvoeren zijn wel zo'n beetje de basis voor deze werkgroep. Niet alleen zorgen voor een schone openbare ruimte tijdens een eenmalige opschoondag, maar het hele jaar door zorgen voor zwerfvuilvrije plantsoenen en straten. Dat zet zoden aan de dijk. Een schone omgeving lokt namelijk ook schoon gedrag uit. Inmiddels zijn er dus 45 actieve leden van deze werkgroep die een eigen stukje Wijk bij Duurstede vrij houden van zwerfvuil. We kunnen natuurlijk nog meer opruimhanden gebruiken. Wil je ook je buurt zo nu en dan van zwerfvuil ontdoen, meld je dan aan via wijkschoongewoon@gmail.com. Je ontvangt dan een knijper, een een hesje met het logo en een draagrings voor een vuilniszak. Je wordt dan ook opgenomen (anoniem) op een kaart (Google Maps) die via onze website is te vinden. Meld je aan, je bent van harte welkom.

Werkgroep Vogels --- door René Nijenhuis

De vogelwerkgroep bestaat uit zo'n 60 belangstellenden. Zij worden geïnformeerd over en doen mee aan zo'n 15 activiteiten, die worden gecoördineerd door een stuurgroep.

In oktober is een startvergadering gehouden waarin de activiteiten zijn besproken.

Tijdens deze vergadering is besloten dat de Oeverzwaluwwand aan het Amsterdams Rijnkanaal in Rijswijk niet meer wordt onderhouden door de vogelwerkgroep maar dat dat door de eigenaar van de wand, Rijkswaterstaat, wordt gedaan.

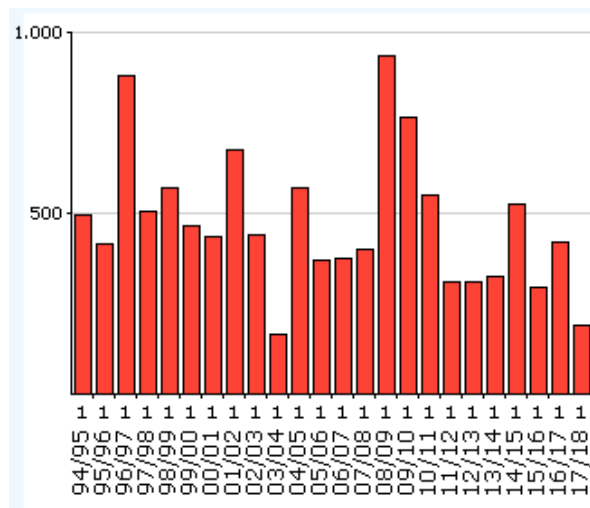
Verder zijn de activiteiten rond het opstarten van een jeugdgroep gestaakt.

De activiteiten waar de vogelwerkgroep zich mee bezig houdt, zijn:

- Midwinter Waterwildtelling
  - Nationale Tuinvogeltelling
  - Midwinter Roofvogeltelling
  - Broedvogelmonitoring
  - Kwartelkoningtelling
  - Uilen
  - Ooievaars
  - Blauwe Reiger
  - Huiszwaluwen
  - Gierzwaluwen
  - Vogelexcursies
  - Trektellen
  - Vogelweekend
  - Bijzondere activiteiten
    - o Alerts-app
    - o Zorgboerderij Bossewaard
- Klapekster (Foto: René Nijenhuis)

De **Midwinter Waterwildtelling** wordt in januari gehouden. De watervogels in en rond de Kromme Rijn van Wijk bij Duurstede tot Bunnik worden geteld. De resultaten worden doorgegeven aan de vereniging Sovon Vogelonderzoek Nederland (Sovon).

Opvallend was dat er geen Smienten en Kuifeenden zijn geteld. Nul smienten in een teljaar is wel vaker voorgekomen. Het gaat op en neer, maar de laatste jaren zijn de aantallen steeds (erg) laag.

Nul kuifeenden is niet vaak voorgekomen. De aantallen zijn nooit hoog en er zijn vaker jaren met lage aantallen, maar nul is toch een beetje een dieptepunt.

Voor de Wilde Eend is hiernaast een grafiek opgenomen. Ondanks de afwisseling in aantallen van jaar tot jaar is de trend op de Kromme Rijn helaas dalend!

De **Nationale Tuinvogeltelling**, die wordt georganiseerd door de Vogelbescherming Nederland, wordt door de werkgroep gepromoot. Voor de plaatselijke kranten worden persberichten aangeleverd en op de Zorgboerderij 'de Bossewaard' in Cothen wordt samen met de bewoners geteld.

De **Midwinter Roofvogeltelling** wordt georganiseerd door de Vogelwacht Utrecht. Langs de Rijn en de Lek worden, over een traject van zo'n 17 kilometer, de aanwezige roofvogels geïnventariseerd. Hierbij wordt om de 500 meter precies 5 minuten geteld.

De resultaten van 2018 zijn: Buizerd 30 (2017: 15), Torenvalk 2 (2017: 4), Sperwer 1 (2017: 0) en Slechtvalk 0 (2017:1).

Torenvalk met prooi (Foto: Evert van Leeuwen)

De **Broedvogelmonitoring** vindt plaats vanaf eind maart tot en met half juni. In deze periode worden om de veertien dagen de vogels geteld die aanwezig zijn in de Lunenburgerwaard en de Waarden van Gravenbol. De tellingen vinden vanaf zonsopkomst plaats en de gegevens worden via een app doorgegeven aan Sovon. Een computerprogramma berekent met behulp van criteria of er en hoeveel broedterritoria per soort aanwezig zijn.

Tijdens de broedperiode heeft zandafgraving plaatsgevonden in de Lunenburgerwaard. Er is vastgesteld dat er in ieder geval verstoring is geweest bij broedende Kieviten, Kleine Plevier en Tureluur. Dit is gemeld bij het Utrechts Landschap, de eigenaar van de Lunenburger Waard.

Naast de vele vogels die zijn gespot, is onder aan de dijk ook een dode Das gevonden. Ook deze is gemeld bij het Utrechts Landschap. Zij heeft die de melding doorgegeven aan de Dassenwerkgroep in Amerongen, die de Das heeft opgehaald voor onderzoek.

In de Amerongse Bovenpolder West worden eind mei en half juni de aanwezige **Kwartelkoningen** geteld. Omdat deze vogels vooral 's nachts roepen, wordt deze telling gedaan tijdens een wandeling die rond 23:00 uur begint. Ook deze gegevens worden doorgegeven aan Sovon. Helaas was deze bijzondere vogel, net als in 2017, ook in 2018 niet in het telgebied aanwezig.

Bosrietzanger (Foto: Korrie Jaarsma)

Voor de **Steenuil** en de **Kerkuil** zijn in en rond Wijk bij Duurstede en de Betuwe West veel nestkasten opgehangen. Deze worden jaarlijks gecontroleerd en schoongemaakt. Vanaf april wordt in de gaten gehouden of de kasten bezet zijn. De jongen worden, als ze oud genoeg zijn, door een ringer geringd. Daarbij worden ze ook gemeten en gewogen.

2018 was voor de uilen een bijzonder jaar. Door de strenge kou met een felle oostenwind in maart is de conditie van de uilen aangetast en zijn ze later gaan broeden. Sommige uilen hebben het dit jaar overgeslagen. Ook is in een kast een dode, sterk vermagerde Kerkuil, gevonden.

Bij de Steenuil waren 8 (2017: 14) kasten bezet, zijn er 29 (2017: 52) eieren gelegd en 18 (2017: 26) jongen uitgevlogen. Een nest met 5 eieren is niet uitgekomen en bij één kast is niet gebroed, omdat de Steenuil op het erf door een Sperwer is geslagen.

Bij de Kerkuil waren er 4 legsels met in totaal 7 eieren. Daaruit zijn 6 jongen voortgekomen. Daarnaast zijn er nog minimaal 2 jongen uitgevlogen uit de kast op de Bosscherwaard. In 2017 waren er 55 jongen!

Ton Janssen, die de afgelopen 12 jaren het uilenwerk heeft gedaan, heeft de coördinatie daarvan nu overgedragen aan Wim van Impelen. Ton blijft wel betrokken bij de monitoring van deze mooie vogels.

Op het Vikinghofferrein, in de Volderstraat en bij de Zorgboerderij van Bartiméus in Langbroek zijn nesten van de **Ooievaar** waar met succes jongen zijn groot gebracht. In samenwerking met de brandweer, die haar ladderwagen inzet, zijn door de ringer 6 jonge Ooievaars geringd (2017: 7). Op het nest in de Volderstraat is wel gebroed, maar zijn de eieren niet uitgekomen. Op het Vikinghofferrein zijn 5 jongen geboren, waarvan er 3 zijn uitgevlogen. Ook bij de Zorgboerderij zijn 3 jongen groot gebracht.

In het kasteelpark broedt een kolonie **Blauwe Reigers**. Het aantal nesten in deze kolonie is de afgelopen jaren gedaald. In 2018 waren er nog 10 (2017: 13).

In de binnenstad, bij de Oeverstraat, Dijkstraat, Wilhelminastraat en Nieuwstraat, broedt een kolonie **Huiszwaluwen**. Verspreid over 6 weken worden deze nesten 3 keer gecontroleerd.

In het kader van het experimentele project "Groen aan de Buurt" heeft de vogelwerkgroep in het najaar van 2017 de werkgroep **Zwaluwen** opgericht. Vijf werkgroepsleden streven naar verbetering van de nest- en leefomstandigheden van de Gierzwaluw en de Huiszwaluw.

Er zijn modderpoelen voor de Huiszwaluw aangelegd aan de oever van de rivier en er worden veel kunstnesten voor de Huiszwaluw en nestkasten voor de Gierzwaluw gebouwd en opgehangen.

Vanaf 2018 worden ook de Huiszwaluwnesten in Cothen en Langbroek geteld. In Wijk bij Duurstede zijn 31 bezette nesten geteld (2017: 27). In Cothen waren dat er 27 en in Langbroek 45.

In 2018 zijn **vogelexcursies** georganiseerd, naar de Zuidpier in IJmuiden, het Leersumse Veld, de Amsterdamse Waterleidingduinen (deze is niet doorgegaan), de Biesbosch, de omgeving Schalkwijk en naar het Nuldernauw en omstreken (ook deze is afgelast en in januari 2019 gehouden). Tijdens de startvergadering worden bestemmingen besproken en bij de uitnodiging wordt informatie over het gebied meegestuurd.

Excursie Schalkwijk (Foto: Evert van Leeuwen)

In het kader van het **trektellen** wordt jaarlijks in de eerste week van oktober de Euro Birdwatch gehouden, waarbij in heel Europa de trek van vogels wordt geteld. De vogelwerkgroep heeft deze activiteit uitgebreid door in het najaar regelmatig de overvliegende vogels bij de Gravenbol te tellen. De gegevens worden ingevoerd op de website trektellen.nl

In 2018 zijn ruim 22.000 vogels geteld (2017: 55000).

In het najaar is ook het **vogelweekend** gehouden. Dit jaar was het Lauwersmeer de bestemming. Vogels zijn een belangrijk, maar niet het enige, thema van het weekend. Landschap, milieu, planten, cultuur, goed gesprek, grappen en grollen en lekker eten zijn trefwoorden die ook bij het vogelweekend horen.

De vogelwerkgroep heeft een app-groep **Alerts regio WbD eo** waarop leuke en bijzondere waarnemingen in de buurt met elkaar worden gedeeld. Voorbeelden uit 2018 zijn Kleine Zwanen, Dwergganzen, Ross' Gans, Middelste Bonte Specht, Barmsijs, Roodhalsgans, Kraanvogel, Roodhalsfuut, Klapekster, Baardman, Beflijster, Steltkluut, Visarend, Zeearend, Paapje, Patrijs, Grote Lijster, Grauwe Klauwer, Rode Wouw, Bahamapijlstaart en Kruisbek.

Beflijster (Foto: Klaas Everards)

Op de zorgboerderij '**de Bossewaard**' in Cothen waren verschillende activiteiten, waarbij leden van de vogelwerkgroep betrokken zijn geweest.

Op de website van de Vereniging staat meer informatie van de vogelwerkgroep. Van de verschillende activiteiten wordt verslag gedaan en ook het jaarprogramma van de werkgroep is er te vinden.

BESTUUR in 2018		
<u>Voorzitter</u> Henny Olthof a.i.	<u>Secretaris</u> Hennie Haddingh/ Aukje Boer	<u>Penningmeester</u> Anke Matthijs
<u>Lid</u> Niek van Staaden	<u>Lid</u> Lex Kramer	<u>Website</u> Hennie Haddingh
WERKGROEPEN in 2018		
<u>Flora</u> Linda Horst	<u>Groenberaad</u> Henny Olthof	<u>Heemtuin</u> Lex Kramer
<u>Landschapsbeheer</u> Karel Matthijs	<u>Natuureducatie</u> Ruud Waltman	<u>Opgeruimd Wijk</u> Alfred van Kessel
<u>Vogels</u> René Nijenhuis		
<u>Jaarverslag</u> : alle coördinatoren en de voorzitter <u>Samenstelling en layout jaarverslag</u> : Aukje Boer en Hennie Haddingh		

Correspondentieadres:

VNM, IVN-afdeling Wijk bij Duurstede
Walplantsoen 12
3961 CA Wijk bij Duurstede

Email:

info@vnmw.nl

Facebook:

www.facebook.com/vnmwbd